

lets over de beperkte handligting volgens het Nederlandsch regt

<https://hdl.handle.net/1874/259560>

I E T S

OVER

DE BEPERKTE HANDLIGTING

VOLGENS

HET NEDERLANDSCH REGT.

DE BEPOTENTE MANU C. P. R.

ALY. N. P. R. A. N. B. C. H. R. I. S. T. I.

ALY. N. P. R. A. N. B. C. H. R. I. S. T. I.

ALY. N. P. R. A. N. B. C. H. R. I. S. T. I.

ALY. N. P. R. A. N. B. C. H. R. I. S. T. I.

ALY. N. P. R. A. N. B. C. H. R. I. S. T. I.

ALY. N. P. R. A. N. B. C. H. R. I. S. T. I.

ALY. N. P. R. A. N. B. C. H. R. I. S. T. I.

ALY. N. P. R. A. N. B. C. H. R. I. S. T. I.

ALY. N. P. R. A. N. B. C. H. R. I. S. T. I.

ALY. N. P. R. A. N. B. C. H. R. I. S. T. I.

ALY. N. P. R. A. N. B. C. H. R. I. S. T. I.

II

4

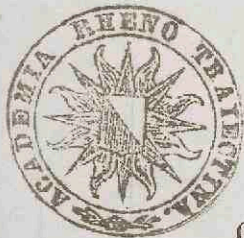
I E T S
OVER
DE BEPERKTE HANDLIGTING
VOLGENS
HET NEDERLANDSCH REGT.

ACADEMISCH PROEFSCHRIFT,
NA MAGTIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS
D^r. T. HALBERTSMA,
Gewoon Hoogleeraar in de Geneeskunde,
MET TOESTEMMING VAN DEN ACADEMISCHEN SENAAAT
EN
VOLGENS BESLUIT DER REGTSGELEERDE FACULTEIT.

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN
DOCTOR IN HET ROMEINSCH EN HET HEDENDAACSCH REGT,
DOOR

JOHAN VAN DOORN,
GEBOREN TE UTRECHT.
TE VERDEDIGEN

Op Vrijdag 28 Junij 1872, des namiddags te 3 uren.

UTRECHT,
G. A. VAN HOFTEN.
1872.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

REPORT

ON THE

PROPERTIES OF

THE

...

...

...

...

...

...

...

...

AAN MIJNE OUDERS.

INLEIDING.

Ofschoon allen, die zich op het grondgebied van den staat bevinden, bevoegd zijn tot het genot der burgerlijke regten, m. a. w. persoonlijkheid bezitten, is toch de omvang dier regtsbevoegdheid niet voor alle personen dezelfde. Er zijn verschillende omstandigheden, die haar beperken of wijzigen. Maar ook daar zelfs, waar zij onbeperkt is, ontbreekt toch somtijds de zoogenaamde bevoegdheid om te handelen. Er zijn namelijk sommigen, aan wie de wet, ofschoon zij hun geen enkel regt ontzegt, toch de magt onthoudt om de hun toekomende regten door zich zelve uit te oefenen. De gronden, waarop zij dat doet, zijn zeer verschillend, maar onder die alle is er zeker geen van meer gewigt en van wijder strekking dan die van den jeugdigen leeftijd of de zoogenaamde minderjarigheid.

Even als het Romeinsche regt gaat het onze van het beginsel uit, dat de persoon, die een zekeren, bij de wet bepaalden, leeftijd (bij ons den 23jarigen) nog niet bereikt heeft, »rebus suis superesse non potest” en dat zijn gebrekkig wilsvermogen daarom door dat van een hem ter zijde gestelden vertegenwoordiger (vader, moeder of voogd) aanvulling behoeft. De staat draagt er zorg voor, dat hem zulk een vertegenwoordiger nooit ontbreekt, en beschermt hem op die wijs tegen de kwade gevolgen, die zijn onrijp oordeel hem anders, zoowel wat zijn persoon als zijn goed betreft, bij zijn verkeer in de maatschappij, zou kunnen berokkenen.

De wetgever wil echter den toestand van geheele afhankelijkheid, waarin de minderjarige zich bevindt, niet noodeloos verlengen en stelt daarom voor hem de gelegenheid open, reeds vóór zijn 23te jaar de voordeelen der meerderjarigheid, geheel of gedeeltelijk, deelachtig te worden. Over het eerste, de zoogenaamde *venia aetatis* of volle meerderjarigverklaring, spreken wij thans niet, zoo min als over de gronden, waarop zij berust. Maar naast haar kent de wet ook eene beperktere *venia aetatis* of handligting, die slechts enkele regten van meerderjarigheid geeft. De wetgever gaat daarbij uit van het beginsel, dat er gevallen zijn, waarin een persoon, ofschoon nog niet geschikt om geheel op zich zelf te staan, toch reeds

vóór zijn 23ste jaar, nuttig in de maatschappij kan werkzaam zijn, en waarin eene gebondenheid en eene hulpbehoevendheid als die van den minderjarige hem dus, in plaats van voordeelig, nadeelig is. In zulke gevallen acht zij het noodig, dat de wettelijke beperkingen, wel niet geheel opgeheven maar toch gedeeltelijk worden weggenomen, en aan den minderjarige eene zekere vrijheid worde verleend, die, zonder alle banden los te maken, hem toch in de gelegenheid stelt, meer onafhankelijk voor zijne eigene belangen te waken.

Natuurlijk hangt de vraag, wanneer eene dergelijke wenschelijkheid aanwezig is, in elk voorkomend geval, te zeer van de meerdere of mindere ontwikkeling van den minderjarige en van allerlei andere omstandigheden af, dan dat de wetgever met juistheid de voorwaarden kon omschrijven, waaraan de minderjarige moest hebben voldaan, om die meerdere regtsmagt deelachtig te kunnen worden. Onze wetgeving heeft hier echter welligt te weinig bepaald. Zij heeft althans de fout begaan van aan de representanten van den minderjarige, die soms groot belang kunnen hebben bij eene gedeeltelijke uitbreiding zijner regten, een zoo groot aandeel in de verkrijging der beperkte handligting te geven, en daartegenover voor de regterlijke magt eene zoo geringe gelegenheid open te laten om ten voordeele der minderjarigen

tusschen beide te komen, dat het niet anders kon, of deze handligting moest een middel worden tot ontduiking van elders in de wet opgelegde verplichtingen en tot benadeeling van den minderjarige. De voorbeelden hiervan zijn dan ook in de praktijk niet achtergebleven, maar niettegenstaande de be-
toogen, zelfs van leden der regterlijke magt, die reeds vóór 20 jaren het oog op de door ons bedoelde misbruiken vestigden, is de toestand tot heden onveranderd gelaten.

Volgens de loopende geruchten wordt er nu echter door de regeering een wetsontwerp voorbereid, om aan de leemten in dit deel onzer wetgeving te gemoet te komen. Met het oog daarop scheen het mij niet overbodig het instituut der beperkte handligting naar ons regt nog eens opzettelijk na te gaan, zijne gebreken, zoo als de praktijk die heeft doen kennen, aan te wijzen, en tevens de middelen tot verbetering, die van verschillende zijden zijn aanbevolen, kortelijk te bespreken.

EERSTE HOOFDSTUK.

De beperkte handligting wordt in ons Burgerlijk Wetboek behandeld in de artt. 480 tot 486, als vervolg op de groote handligting of *venia actatis*, die in de eerste plaats in den XVII^{den} titel van het Eerste Boek geregeld is. Beide instituten hebben echter weinig anders dan den naam gemeen. De groote handligting toch ontslaat den minderjarige geheel van zijne afhankelijkheid en maakt hem meerderjarig, terwijl de kleine handligting hem minderjarig doet blijven, maar hem slechts enkele regten van meerderjarigheid, en dat soms nog wel onder bepaalde voorwaarden, verleent. Oorspronkelijk waren dan ook deze beide instituten van elkander gescheiden, en onder verschillende benamingen en in verschillende titels behandeld. Het ontwerp van 1816 kende alleen de *venia actatis*, in den 49^{den} titel, maar reeds in het Ontwerp van 1820

werd dit veranderd, en een titel »van Emancipatie» vóór den 19^{den} ingeschoven. Na de behandeling in Comité Generaal werden echter die beide titels vereenigd met den tegenwoordigen titel XVI, en afgekondigd als de XVI^{de} titel van het Burgerlijk Wetboek van 1830. Bij de herziening in 1832 werd de inhoud van dien titel weder in twee deelen gescheiden, en de beide handligtingen, de emancipatie en de *venia actatis*, in den XVII^{den} titel vereenigd, onder den naam, reeds door de Oud-Hollandsche regtsgeleerden gebezigd, van *handligting*.

De behandeling der stof onderging nu ook eene groote verandering, en week in onderscheidene punten van het Fransche regt, dat bij de burgerlijke wetgeving van 1830 meer gevolgd was, af.

Het regt om handligting te verleenen bleef toegekend aan den vader of, bij gebreke van dien, aan de moeder van den minderjarige. Het algemeene dezer uitdrukkingen, in onze wet gebezigd laat geen twijfel ten aanzien van de vraag, of de vader of de moeder nog aan andere vereischten moeten voldoen, bepaaldelijk in hoeverre zij in het bezit der voogdij moeten zijn. Op grond der natuurlijke betrekking alleen kent onze wet hun de magt toe, om door eene enkele verklaring, afgelegd voor den kantonregter hunner woonplaats, hunnen kinderen beperkte handligting te verleenen. Ook is de kracht dier verkla-

ring zoo groot, dat zij door de tusschenkomst van niemand, zelfs niet door de weigering van den minderjarige, te niet kan gedaan worden.

Geheel anders is het, wanneer beide ouders buiten de mogelijkheid zijn, hun wil te kennen te geven. Niet alleen kan de minderjarige in dit geval niet tegen zijn wil geëmancipeerd worden, daar de kantonregter hiertoe slechts op zijn verzoek mag overgaan, maar ook moeten, ingevolge art. 481, alsdan de voogd en de toeziende voogd, en bloedverwanten of aangehuwden worden opgeroepen, en hebben deze, de laatste voor zoo ver zij op de oproeping verschenen zijn, het regt om tegen de beslissing van den kantonregter bij de Arrondissements Regtbank op te komen, waarbij dan het openbaar Ministerie gehoord moet worden.

De inhoud der acte, die in beide gevallen moet worden opgemaakt, is van het grootste gewigt, daar toch daaruit blijken moet, welke regten van meerderjarigheid verleend worden. Wel somt art. 484 eenige regten op, die gegeven mogen worden, en waarbuiten men niet gaan mag, maar de bedoeling des wetgevers was daarom nog niet aan iederen geëmancipeerde al die regten toe te staan. Uit de woorden van art. 484: *de gedeeltelijke of de geheele ontvangst*, den weinigen zamenhang tusschen de verschillende aldaar opgenoemde regten, en vooral uit het voorschrift van art. 482 blijkt dit ten duideliĳkste.

Ten zeerste verdient het dus afkeuring, dat sommige kantonregters de duidelijke voorschriften der wet op dit punt over 't hoofd zien, en art. 484 letterlijk in de acte overschrijven, met aanduiding alleen van het feit of er bevoegdheid tot de gedeeltelijke of wel tot de geheele ontvangst der inkomsten gegeven wordt 1).

Te ver gaat echter mijns inziens d. L. (in het Regtsgel. Bijblad van 1842, bl. 303) die het geven van eene zoodanige algemeene bevoegdheid niet alleen verkeerd noemt, maar zelfs zegt dat de wet haar niet veroorlooft. Ik geloof integendeel, (en de woorden »regten van meerderjarigheid" in art. 482, »daden en verrigtingen" in art. 483 en »regten" in art. 484, in plurali gebruikt, bevestigen mij in deze meening) dat, wanneer de noodzakelijkheid zich voordoet, wel degelijk twee of meer, ja alle opgenoemde regten, aan denzelfden minderjarige, en bij dezelfde acte, mogen worden toegekend. De magtiging tot het drijven b. v. eener beetwortelsuikerfabriek, waarbij de wortelen gebruikt worden van aan den eigenaar der fabriek toebehoorende landerijen, omvat alreeds een aantal der in art. 484 opgenoemde regten. Dit zal echter niet dikwijls voorkomen, en daarom zie ook ik in dezen algemeenen vorm een bewijs voor de weinige nauwgezetheid van

1) Vg. Opzoemer, IIet Burgerlijk Wetboek verklaard, II bl. 437.

ouders of voogden en kantonregters, die niet noodeloos den minderjarige zulk een gevaarlijk wapen in de hand mogen geven.

Geheel onverdedigbaar is in elk geval die vorm, van handligting, waarvan Prof. Opzoomer ¹⁾ melding maakt. Hij vermeldt daar, hoe in zeker dagblad bekend gemaakt werd, dat bij acte, voor den kantonregter verleden, door een vader handligting aan zijn zoon verleend werd »ingevolge art. 484 B. W.» Deze verklaring laat geheel in 't midden, of de zoon de beschikking over zijne geheele of wel over zijne gedeeltelijke ontvangsten zal hebben, en opent dus, al het overige daargelaten, voor den minderjarige eene reeks van onaangenaamheden, in plaats van hem voordeel en gemak te verschaffen.

Maakt de minderjarige misbruik van de hem verleende regten, of bestaat er billijke vrees dat hij dit doen zal, dan geeft art. 485 gelegenheid hem daartoe buiten staat te stellen, door hem die regten weder te ontnemen.

Dit geschiedt dan door de Arrondissements Regtbank, op een verzoekschrift, daartoe ingeleverd door den vader, of bij gebreke van dien door de moeder, of, indien deze beiden in de onmogelijkheid zijn hun wil te verklaren, door den voogd of den toezienden voogd

1) t. a. p. bl. 439 noot 4.

of de aangehuwden of bloedverwanten, nadat het Openbaar Ministerie gehoord is. Deze beslissing der Regtbank is aan geen hooger beroep onderworpen.

Het verleen en zoowel als het intrekken der handligting moet, volgens art. 486, openlijk bekend worden gemaakt. Het is echter niet geheel duidelijk op welke wijze: de woorden »*bij behoorlijke afkondiging*» hadden, indien zij verschillen van de volgende »*plaatsing in de dagbladen*,» nog wel eenige nadere omschrijving noodig gehad. Bij het behandelen van ons onderwerp in 1832, schijnt de 3de afdeeling deze onduidelijkheid gevoeld te hebben. Althans wij vinden bij Voorduin ¹⁾ als hare meening opgeteekend, dat deze bekendmaking ook zoude moeten gedaan worden door aanplakking in de gehoorzaal van de Arrondissements Regtbank. Prof. Opzoomer ²⁾ geloof t daarentegen dat die behoorlijke afkondiging juist de plaatsing in de dagbladen is, terwijl, zoo ver mij bekend is, geen der overige schrijvers deze vraag opzettelijk behandelt. Het gewone gevoelen, waarmede ik mij vereenig, stemt echter met dat van Prof. Opzoomer overeen. De woorden »*behoorlijke afkondiging en*» zouden dus uit het artikel kunnen wegvallen.

Ongelukkig is het hier niet de eenige plaats in dit

1) Gesch. en beginselen der Nederl. Wetb. III bl. 156.

2) t. a. p. II bl. 440.

gedeelte onzer wetgeving, waar de woorden der wet tot twijfel en onzekerheid aanleiding geven. Er komen, behalve in art. 486, ook nog in andere artikelen uitdrukkingen en zegswijzen voor, waarvan de beteekenis niets minder dan vaststaat.

Eenige verklaring behoeft al dadelijk de uitdrukking van art. 480 »*bij gebreke van denzelven*» (den vader), welke woorden wij hier in hetzelfde verband aantreffen als in art. 476. Op beide plaatsen wordt te kennen gegeven, dat, bij het verleenen zoowel der beperkte handligting als van de *venia aetatis*, de vader het eerst in aanmerking komt, en slechts in de tweede plaats, »*bij gebreke van denzelven*,» de moeder. Maar wat beteekenen nu deze woorden? Moeten zij in den letterlijken zin genomen worden, en willen zij dus zooveel zeggen als, »waar de vader ontbreekt,» of, »waar geen vader is,» of wel moet het begrip van ontbreken hier ook nog in een andere, ruimere, beteekenis worden opgevat? Deze vraag is niet van gewigt ontbloot, want, is de eerste meening de juiste, dan zal in het geval dat de vader aanwezig maar onder curatele gesteld is, en dus geacht wordt geen wil te hebben, ook voor zijne minderjarige kinderen geene handligting verkregen kunnen worden. Ik meen echter aan de andere opvatting de voorkeur te moeten geven, vooral ook omdat in art. 481, bij de aanduiding dierzelfde omstandigheid, het

ontbreken van vader en moeder beiden, de woorden »bij gebreke van" . . . vervangen zijn door deze omschrijving: »na het overlijden van den vader en de moeder of wanneer deze zich in de onmogelijkheid mogten bevinden om hun wil te kennen te geven." Deze omschrijving is volkomen duidelijk, al had de wetgever ook kunnen volstaan met de laatste woorden alleen: »wanneer deze zich in de onmogelijkheid mogten bevinden om hun wil te kennen te geven," daar het overlijden slechts een der gevallen is, waarin die onmogelijkheid bestaat. De zin van het artikel komt dus hierop neder: zijn beide ouders in de mogelijkheid hun wil te verklaren, dan is de verklaring van den vader alleen voldoende. Is de vader daartoe niet in de mogelijkheid, dan die van de moeder alleen: zijn beiden in de onmogelijkheid, dan kan de handligting alleen geschieden op de wijze van art. 481.

Er doet zich hierbij echter eene nieuwe vraag voor, namelijk deze: naar welke regels moet de hier bedoelde onmogelijkheid beoordeeld worden? moet er hier ook acht geslagen worden op de verhouding der ouders tot hunne kinderen, zoodat, wanneer deze verandert, ook hunne bevoegdheid tot het geven van handligting verandert, of moet de onmogelijkheid absoluut zijn, zoodat zij alleen den persoon des vaders of van beide ouders betreft? Gaan wij, om de be-

doeling dezer vraag wel te verstaan, de verhouding der ouders tot hunne kinderen kortelijk na.

Staande huwelijk kent art. 354 B. W. aan de ouders ofschoon zij alleen door den vader wordt uitgeoefend, eene vrij ruime magt toe, die zich zoowel over de personen als over de goederen der minderjarige kinderen uitstrekt. Deze magt der ouders, door onze wet overal vaderlijke magt genoemd, kan op verschillende wijzen verandering ondergaan, en wel, hetzij met betrekking tot het bestuur over den persoon, hetzij met betrekking tot het beheer over de goederen, worden verminderd. Onze wetgeving is echter op dit punt niet zeer duidelijk; wel beschrijft zij vrij naauwkeurig wat regtens is, wanneer de ouders beiden leven, of wanneer beiden overleden zijn, daar voor het eerste geval de XV^{de}, en voor het tweede de XVI^{de} titel voorschriften geeft, maar zij voorziet onvolledig in het geval dat slechts een der ouders is overleden. Art. 385 al. 3 doet ook dan een voogd optreden, die, volgens art. 400, van regtswege de langstlevende der ouders is, en toch bepaalt art. 354 uitdrukkelijk, dat het kind tot aan zijne meerderjarigheid aan de ouderlijke magt onderworpen zal blijven. De ouderlijke magt houdt dus door den dood van een der ouders niet op, maar blijft den langstlevende opgedragen, en toch maakt de dood van een der ouders den langstlevende tot voogd. Hij heeft dus de ouderlijke magt, en oefent

die alleen en zonder eenig toezigt uit, en tevens de voogdij, waarin een toezierende voogd naast hem staat. Deze verwarde staat van zaken moet natuurlijk telkens aanleiding tot botsingen geven ¹⁾. Wel zullen die nog zoo groot niet zijn, zoolang en de ouderlijke magt en de voogdij in denzelfden persoon vereenigd zijn, maar zij kunnen niet uitblijven, wanneer de langstlevende der ouders de voogdij verloren heeft; dan toch wordt in zijne plaats een voogd benoemd, die nu maar al te dikwijls in zijne handelingen met den drager der ouderlijke magt in conflict zal geraaken. De jurisprudentie neemt echter aan, dat in dergelijke gevallen de voogdij voorgaat voor de ouderlijke magt. Wanneer er dus b. v. zwaarwigtige redenen van misnoegen voor den voogd of den vader bestaan, zal slechts de voogd de opsluiting kunnen verzoeken, waartoe anders ook art. 356 aan den vader het regt toekent. Deze leer is geenszins willekeurig aangenomen met het doel om voor dergelijke dikwijls voorkomende moeilijkheden, hoe dan ook, eene oplossing te vinden, maar grondt zich op ernstige overwegingen omtrent de kracht der ouderlijke magt tegenover de voogdij. Daarvan getuigt o. a. een vonnis

1) Zie het onder het afdrukken dezer bladen verschenen Proefschrift van den Heer PH. W. SCHOLLEN, De verhouding van de Vaderlijke macht tot de Voogdij. Leiden 1872.

van de Regtbank te Amsterdam d. d. 6 Julij 1852 ¹⁾. De regtbank overwoog toen o. a., »dat, na doode van een der ouders, de magt van den overblijvende niet meer zuiver en in alles blijft die der artt. 353 tot en met 384 B. W., maar dat alsdan de betrekking van dien echtgenoot jegens het kind verwisselt in eene voogdij, en dat alsnu, behoudens die onverbreekbare banden der natuur, welke niet wel anders dan tusschen vader of moeder en kind kunnen bestaan, door deze nieuwe betrekking de moeder niet zuiver of uitsluitend moeder is gebleven, maar moeder-voogdesse is geworden.”

De Procurcur-Generaal bij het Hof van N. Holland wilde echter zoover niet gaan. Hij meende, dat »de ouderlijke magt niet zoozeer in de voogdij opging, dat, wanneer de moeder afstand deed der voogdij, zij nu ook niets van de ouderlijke magt zoude kunnen behouden.” Zijn gevoelen was, dat »de ouderlijke magt slechts in zooverre verviel, als zij volstrekt onafscheidelijk is van de rigtige waarneming en uitoefening der voogdij, zooals die omschreven is in art. 441 en 443 B. W.”

Bij een nader onderzoek dezer twee artikelen valt echter het verschil tusschen de beide meeningen grootendeels weg. Immers art. 441 draagt den voogd alle zorg op voor den persoon van den minderjarige,

1) Regtsgel. Bijblad 1852, bl. 541.

terwijl art. 443 hem het beheer over zijne goederen toekent. De weinige gevallen, die hier buiten vallen, zullen voorzeker slechts gebragt kunnen worden tot de rubriek, die de Amsterdamsche Regtbank aan de ouderlijke magt wil blijven toevertrouwd zien, nl. tot de regtstreeksche gevolgen, die de betrekking van vader of moeder en kind medebrengh, en dus tot de onverbreekbare banden der natuur. De burgerlijke betrekking tusschen ouders en kinderen houdt alzoo, volgens het gevoelen van dit regterlijk college, bij den dood van een der ouders geheel op. Door Prof. Opzoomer ¹⁾ wordt deze zelfde meening voorgestaan. Van een ander gevoelen daarentegen was Mr. Hartogh, in de conclusie door hem in het bovenbedoelde proces voor de Arr. Regtbank te Amsterdam genomen. Hij verdedigde daarin ongeveer dezelfde leer als Marcadé ²⁾, wiens duidelijke woorden wij hier willen laten volgen: »Ce n'est qu'à défaut et du père et de la mère, c'est à dire quand tous deux sont morts ou que, l'un étant mort, l'autre est privé par une cause quelconque de l'exercice de la puissance paternelle, c'est alors seulement qu'un droit, découlant de cette puissance peut passer au tuteur." Deze leer verschilt alzoo hemelsbreed van die der Amsterdamsche regtbank, volgens welke er, reeds bij het overlijden

1) t. a. p. II bl 226.

2) Explication du Code Napoléon, ad art. 374 (ons art. 356).

van een der ouders, van de ouderlijke magt niets dan een zedelijke invloed overblijft, die in regten geen gevolg kan hebben.

In een arrest van den H. Raad van 21 Mei 1858 ¹⁾ waarbij een arrest van het hof van Z.-Holland, d.d. 22 Junij 1857 ²⁾ bevestigd werd, wordt dezelfde leer gepredikt. Immers, bij de behandeling der vraag, of eene moeder, die de voogdij verloren had, krachtens hare ouderlijke magt, het regt bezat de uitlevering van haar kind, door den voogd aan derden toevertrouwd, te vorderen, besliste de H. Raad in een ontkennden zin, o. a. ook op deze overweging, dat, »wel is waar de aan de vaderlijke magt verbonden regten en verplichtingen, met name die, vervat in de artt. 353 tot 356 B. W., na het verlies der voogdij niet geheel ophouden, maar dat deze toch den voogd niet mogen belemmeren in zijnen werkkring, en uit dien hoofde behooren te zijn ondergeschikt aan de voogdij en alleen nevens, nimmer in strijd met haar, kunnen worden uitgeoefend.»

Onze wet blijft echter aan den langstlevenden echtgenoot nog regten toekennen, die ontegenzeggelijk inbreuk maken op de bepalingen betreffende de voogdij. Zoo kent art. 480 aan den vader, (onverschillig of

1) Weekbl. van het Regt, n°. 1960.

2) Weekbl. van het Regt, n°. 1877.

diens huwelijk nog bestaat of wel reeds ontbonden is) en evenzoo aan de moeder, bij gebreke van den vader (dus ongetwijfeld ook na diens dood, wanneer er alzoo tevens voogdij is) het regt toe om aan hunne kinderen handligting te geven, iets dat, omdat het aan den minderjarige gelegenheid geeft om over zijne goederen te beschikken, uit den aard der zaak de magt van den voogd aanzienlijk vermindert.

Art. 480 geeft dus het antwoord op onze vraag. Al is het huwelijk der ouders door den dood ontbonden en de langstlevende voogd geworden, en zelfs al heeft hij de voogdij niet, of die weder verloren, toch behoudt hij, als drager der ouderlijke magt, het regt om handligting te verleenen. De door de wet bedoelde onmogelijkheid om den wil te verklaren kan dus alleen voor den vader of de ouders aanwezig zijn, wanneer zij overleden of afwezig of onder curatele gesteld zijn. In alle andere gevallen blijft het regt om handligting te geven onverkort, onverschillig wie de voogdij heeft.

Niemand zal echter de meening betwisten van Mr. van Wesse^m 1), dat het misschien beter geweest ware dit regt uitdrukkelijk te ontzeggen aan de meesten, zoo niet aan allen der in art. 437 B. W. opgenoemde personen; een vader toch, aan wien

1) Themis, Tweede Verz. X. bl. 6.

het beheer over de goederen zijner minderjarige kinderen ontnomen is, kan nu door eene enkelvoudige verklaring voor den kantonregter, waartegen noch voogd noch nabestaanden kunnen opkomen, die goederen aan het beheer van den voogd onttrekken. Dit wordt vooral duidelijk aangetoond door Mr. de Vries 1), die ons een geval mededeelt, waarin hij, als kantonregter, het, ondanks alle mogelijke tegenbedenkingen van zijne zijde, lijdelijk heeft moeten aanzien, dat eene moeder, die de voogdij verloren had, ja daarvan zelfs ontzet was, toch handligting, zoo het heette om handel te drijven, aan haren zoon verleende.

Het is volstrekt onmogelijk, onder de tegenwoordige wetgeving, tegen dergelijke kwade praktijken te waken. De woorden van art. 480 en 481 zijn te duidelijk om eene andere interpretatie toe te laten.

De jurisprudentie is op dit punt dan ook eenstemmig. Zoo besliste nog voor een tiental jaren, de Regtbank te Maastricht, bij vonnis van 6 Febr. 1862, 2) dat de hertrouwde moeder aan hare kinderen uit het eerste huwelijk handligting verleen kan, zonder daartoe bijgestaan en gemagtigd te zijn door haren tweeden echtgenoot.

De motieven van deze uitspraak schijnen mij zoo

1) N. Bijdr. v. Regtsgeleerdh. en Wetg. IV. bl. 274.

2) N. R. Bijdr. XII. bl. 773.

juist, dat ik ze hier wil mededeelen. De Regtbank overwoog dan, dat het verleenen van handligting, in het geval, voorzien bij art. 480, door den vader en bij gebreke van dezen door de moeder, aan een' minderjarige, als een uitvloeisel der vaderlijke magt moet worden beschouwd; dat na overlijden van den vader, de moeder bevoegd is die handligting te verleenen, ook dan wanneer zij op nieuw in den echt is getreden;

dat, ofschoon naar aanleiding der artt. 160 vlgg. B. W. eene getrouwde vrouw in den regel niet in regten kan verschijnen, verbindtenissen aangaan of eenige andere akten verrigten, zonder bijstand van haren man, die bijstand evenwel alleen gevorderd wordt in die gevallen, waarin de vrouw haar persoon of hare goederen verbindt, maar dat dezelve niet wordt vereischt voor handelingen, die, zooals het verleenen van handligting, alleen door de vrouw als moeder en als uitoefenende de vaderlijke magt, in het belang van hare minderjarige kinderen worden verrigt;

dat hieruit volgt dat de gedaagde den bijstand van haren man niet noodig had bij het verleenen van handligting aan hare voormelde minderjarige kinderen, enz.

Bij Mr. Cremers, (Aanteekeningen op de Nederlandsche Wetboeken, ad art. 480) vinden wij ook een vertoog aangehaald uit Corr. XXXIV, 54, waarin

onze vraag insgelijks toestemmend beantwoord, en gelcerd wordt, dat de langstlevende echtgenoot, als vader, hoezeer hij uithoofde van een faillissement van de voogdij is ontzet, het regt heeft handligting te verleenen.

Er is, naar mijn oordeel, inderdaad geene andere beslissing mogelijk. Zoo wel de hertrouwde moeder als de gefailleerde vader toch hebben wel de zelfstandige uitoefening der voogdij verloren, maar geen enkel voorschrift der wet stelt hen in de onmogelijkheid om hun wil te verklaren, en hun ontbreekt alzoo niet, wat onze wet als eenig vereischte stelt voor hem of haar, die aan het minderjarige kind de beperkte handligting verleenen zal. Art. 480 vordert echter tevens, dat die verklaring worde afgelegd voor den kantonregter der woonplaats van de ouders, en hierin meenen sommigen een tegenwigt te vinden tegen de overigens onbepcrkte magt, die de wet aan de ouders verleent. De tusschenkomst van den kantonregter geeft, meenen zij, een waarborg dat de belangen van den minderjarige niet willekeurig verkort zullen worden.

Maar het is zeer de vraag of deze meening gegrond is.

De kantonregter is in onze maatschappij een dier ambtenaren, die, hoewel met beperkte regtsmagt bedeed, toch door hun werkring, die hen telkens

roept in het huiselijke leven der burgers in te grijpen, den grootsten invloed kunnen uitoefenen. Hunne bezigheden toch zijn voor een groot deel dezelfde die, onder den Franschen Code, de conseil de famille, (dat zijn de bloedverwanten) te vervullen had. De kantonregter is daarenboven de aangewezen persoon, om te waken voor de regten van minderjarigen, waarvan de geheele zestiende titel van ons Wetboek ten bewijze kan strekken. Waar de wetgever kon vermoeden, dat de minderjarige het slagtoffer zoude kunnen zijn van handelingen, ter goeder of ter kwader trouw door anderen gepleegd, daar komt hij hem te hulp en geeft hem een steun in het toezigt van den kantonregter. Onze wet laat, waar het de belangen van den minderjarige geldt, zoo weinig mogelijk aan de piëteit van ouders of voogden over; ja, in sommige gevallen gaat hare angstvalligheid in dit opzigt zelfs zeer ver. Zoo b. v. vinden wij nergens eene uitzondering gemaakt op de bij art. 390 opgelegde verpligting tot hypotheekstelling, zelfs niet voor den vader, voogd na het overlijden zijner vrouw, hoewel toch dat overlijden op het beheer der goederen van het kind geen invloed kan hebben. Art. 362 kent toch gedurende het huwelijk, alleen den vader het bewind over de goederen zijner minderjarige kinderen toe.

De kantonregter komt dus telkens voor de belangen

der minderjarigen op. Hij treedt in de plaats van voogd en toezienden voogd, wanneer de minderjarige, die een huwelijk wil aangaan, daartoe de vereischte toestemming niet kan verkrijgen. Bij de scheiding eener nalatenschap, waarin minderjarigen deelgenooten zijn, is de zorg voor de eerbiediging hunner regten aan hem opgedragen, enz. De wetgever vermoedde de mogelijkheid dat misschien eigenbelang sterker zou spreken dan ouderliefde. Gaan wij dit alles na, dan zou het ons geenszins vreemd kunnen toeschijnen, indien de wetgever, ook bij het verleenen der beperkte handligting, denzelfden stelregel opgevolgd had, en dienzelfden ambtenaar ook hier met de zorg voor de belangen der minderjarigen had belast. Mr. van Maanen meende dan ook werkelijk in de tegenwoordigheid van den kantonregter, door art. 480 bij het afleggen der verklaring gevorderd, een waarborg te zien; althans in eene conclusie, door hem als Procureur-Generaal bij den Hoogen Raad genomen ¹⁾, zegt hij het volgende: »de handligting wordt verleend door de ouders, daartoe door de wet evenzeer als door de natuur in de eerste plaats geroepen voor de belangen der minderjarigen te waken. Zij geschiedt voor den kantonregter, den magistraats-

1) R. Bijbl. 1853. III. bl. 292.

persoon, wiens medewerking een waarborg moet zijn, dat die belangen worden behartigd.”

Mr. J. de Vries, zelf kantonregter te Amsterdam, meende te moeten vragen in hoeverre deze uitspraak werkelijk waarheid bevat ¹⁾. Hij voor zich had, bij de toepassing der wet, bij elke gelegenheid onderzonden, dat zij hem geenerlei middel aanbood om de belangen der minderjarigen met eenig goed gevolg voor te staan, veelmin om als kantonregter een waarborg te zijn, dat hunne belangen behartigd werden. Telkens zag hij zich in zijne goede bedoelingen teleurgesteld, en de kantonregter, die de middelen van overreding heeft uitgeput, kan hier hoegenaamd niets doen. Volgens hem, is de bepaling van art. 480 zoo gestreng, dat, zelfs bij blijkbaar misbruik van art. 484 al. 2, wanneer de handligting wegens nering en handel slechts voorwendsel is om aan vader of moeder de kapitalen op het Grootboek in handen te spelen, de kantonregter daartegen weerloos is. De wet bindt hem en geeft hem geen middel om het kwaad te voorkomen. Hij kan niets anders verrigten dan vertoogen houden, en hierin kan men toch wel geen waarborg zien, dat de belangen des minderjarigen, door die verpligte medewerking, behartigd zullen worden. De regter

1) N. Bijdr. v. Rgh. en Wetg. 1854 IV. bl. 270.

kan zich een deugdelijk afschrift der geboortecte doen vertoonen, maar ziedaar ook het eenige dat de wet eischt of onderstelt.

Verdient alzoo het voorschrift van art. 480, volgens het gevoelen der meeste bevoegde beoordeelaars, wier meening in dezen bevestigd wordt door de praktijk, geene goedkeuring, de tweede wijze, waarop beperkte handligting kan verleend worden, en die wij in het volgende art. geregeld vinden, is op vele punten minder af te keuren. Is toch in art. 480 de eigendunkelijke handelwijze van een der ouders de reden, die aan eene rigtige en onpartijdige toepassing der wet in den weg staat, in art. 481 is het geval gesteld, dat beide ouders overleden zijn of zich in de onmogelijkheid bevinden hun wil te kennen te geven, en alles overgelaten aan de zorg van die personen, die overal in de wet geroepen zijn voor de belangen der minderjarigen te waken. Bij het ontwerpen van dit artikel toonde onze wetgever volkomen doordrongen te zijn van het gewigt der handeling, die hij regelde. Hij laat de handligting hier niet geschieden, zonder dat hij zeker is, dat zij door den minderjarige zelven gewenscht wordt; immers zij wordt hem slechts op zijn verlangen verleend, terwijl tevens de tot de verleening noodzakelijke medewerking van kantonregter, voogden en bloedverwanten ten waarborg kan

strekken, dat, wat hij wensch, in zijn belang is. In de détails geeft echter ook dit artikel aanleiding tot eenige onzekerheid.

Prof. Opzoomer ¹⁾ vestigt er de aandacht op, dat in onzen titel geen termijn wordt bepaald, waarbinnen de bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige moeten worden opgeroepen. Hij schijnt het verkeerde daarvan voornamelijk bij art. 485 in te zien; mij komt het echter voor, dat deze kwestie ook bij art. 484 niet van belang ontbloot is.

Evenmin schrijft de wet de wijze voor, waarop die oproeping geschieden moet. En toch is hunne opkomst van belang, daar het geval denkbaar is, dat de minderjarige door den voogd overgehaald is tot het indienen van zijn verzoek, dat in de gevolgen ligtelijk meer ten voordeele van den voogd zelf dan van den minderjarige zou kunnen strekken. Slechts het toezigt van een lid der familie, die geheel bekend is ook met de indirekte belangen van zijn bloedverwant, kan deze kwade praktijken verijdelen. De tusschenkomst toch van een te ijverigen kantonregter kan op gemakkelijke wijze belet worden. Mr. de Vries ²⁾ geeft daarvan een voorbeeld. »Ik heb het,» zegt hij, »lijdelijk moeten aanzien dat

1) t. a. p. II. bl. 440.

2) N. Bijdr. v. Regtsgeleerdh. en Wetg. 1854. bl. 274.

men, bij het maken van eenige zwaarigheid of ver-
toogen van mijnen kant, in een ander kanton ging
verhuizen, zoodat het weinig baten kon, om hen van
dit voornemen af te brengen." Alles schijnt in deze
overgelaten te zijn aan de meerdere of mindere open-
baarheid, die de voogd en de toeziende voogd, bij
het doen van dezen gewigtigen stap, zelven verlan-
gen, en ook aan de meerdere of mindere zorg, waar-
mede de kantonregter zijne betrekking waarneemt,
of de mate van vertrouwen, die hij in de verzoekers
stelt. Hoe de oproeping tegenwoordig gewoonlijk
geschiedt, is mij onbekend. Eene oproeping in de
dagbladen, waardoor alle bloedverwanten met het
voornemen bekend zouden worden, zou mij verkieslijk
voorkomen. Ook die belanghebbenden, die niet tot de
bloedverwanten behooren, zouden dan tevens, door
hunne bezwaren aan den kantonregter kenbaar te ma-
ken, ten goede kunnen medewerken. Geschiedt zulk
eene algemeene oproeping niet, zooals ik vermoed dat
het geval is, daar ik er nimmer eene in de nieuws-
bladen opmerkte, dan moeten de bloedverwanten in-
dividueel ontboden worden, wat, behalve de meer-
dere kosten, ook nog dit bezwaar heeft, dat er nu
uit den aard der zaak slechts enkele, en misschien
zelfs verwijderde, bloedverwanten zullen worden op-
geroepen. De voorschriften toch, op andere plaatsen
in onze wet voorkomende, die den graad van bloed-

verwantschap bepalen, waarin de opgeroepenen den belanghebbende moeten bestaan, kunnen niet tot ons geval uitgebreid worden. Alles hangt hier dus af van het goedvinden der voogden, die kunnen oproepen, wie zij willen, en zich bij hunne keuze uitsluitend door hun eigenbelang kunnen doen leiden; zij kunnen de nauwste en de verste bloedverwanten ontbieden, zooals zij willen en onder dezen misschien zelfs menschen, die op zoo verren afstand wonen, dat het vooruit zoo goed als zeker is, dat zij niet zullen opkomen.

Doet dit geval zich voor in eene uitgebreide familie, zoo zal wederom de kantonregter op deze praktijken niet het vereischte toezigt kunnen houden. Het stelsel van den Code is hier zonder twijfel te verkiezen. Volgens dezen toch wordt bij deze handeling de medewerking van den familieraad geeischt, die geacht kan worden geheel bekend te zijn met de belangen van den minderjarige, en van wien men onderstellen mag dat hij bereid zal zijn daarvoor te waken.

Naar ons regt kan daarenboven een voorbijgegaan familielid hiertegen zoo goed als niets doen. De 2de al. van ons artikel kent toch alleen aan de bloedverwanten of aangehuwden, die verschenen zijn, het regt toe op te komen tegen de beslissing van den kantonregter. Voor zulk een familielid blijft alzoo niets over

dan de bekendmaking van art. 486 af te wachten, en dan, op grond van art. 485, de vernietiging der geheele handeling te verzoeken, indien er namelijk werkelijk gegronde vrees bestaat, dat de minderjarige van de hem verleende vrijheid misbruik zal maken. Het is echter niet te ontkennen, dat deze weg niet zoo maar terstond door iedereen voorbijgeganen bloedverwant, hoe welwillend dan ook jegens den minderjarige gestemd, zal worden ingeslagen.

Met art. 482 begint de wetgever de behandeling van een bijzonder onderdeel van zijn onderwerp. Na in de artikelen 480 en 481 beschreven te hebben hoe de beperkte handligting verleend wordt, beschrijft hij in de artt. 483 en 484 de gevolgen daarvan, terwijl art. 482 eigenlijk niet meer is dan een overgang, eene inleiding op die beide artikelen. Het gewigt van dit laatste artikel is dan ook meer dan eens betwist.

Mr. D. H. Levysohn, advocaat te 's Hage, noemt het in zijne verhandeling: Over de Taal van het Burgerlijk Wetboek ¹⁾, zelfs geheel overtollig, zonder echter gronden voor dit gevoelen bij te brengen. Toch geloof ik, al beweren ook anderen het tegendeel, dat hij geen ongelijk heeft. Het is waar, noch art. 483 noch art. 484 vordert, dat de regten van

1) Themis, Eerste Verz. V. bl. 313.

meerderjarigheid, die aan den minderjarige verleend worden, bepaaldelijk bij het verleenen der handligting zullen worden uitgedrukt, en in zooverre bepaalt art. 482 dus iets nieuws, maar met dat al houd ik het nut der bepaling voor zeer twijfelachtig. Immers het bepalen dier regten is juist het essentiële der geheele handeling, daar art. 483 uitdrukkelijk zegt, dat slechts ten aanzien dier uitdrukkelijk verleende regten de geëmancipeerde als meerderjarig wordt beschouwd, zoodat hij, ten aanzien van alle overige, in den volstrekten toestand van minderjarigheid blijft. Eene niet-aanduiding der regten strijdt alzoo evenzeer als eene algemeene magtiging, die slechts de woorden van art. 484 herhaalt, niet alleen met het voorschrift van 482, zooals Prof. Opzoomer zeer juist opmerkt ¹⁾, maar ook met art. 483.

Ook de redactie van ons artikel is zeer gebrekkig. Nergens toch vinden wij in art. 481 van de verklaring gesproken, waarnaar art. 482 verwijst.

Het ligt echter voor de hand, dat daarmede bedoeld wordt de acte, waarbij de handligting door den kantonregter verleend is. Wij vinden hiervan de bevestiging in aantekening II op dit artikel, bij Voorduin ²⁾. Aldaar wordt de zamenhang tusschen dit

1) t. a. p. bl. 439.

2) t. a. p. III. bl. 147.

en de volgende artikels uiteengezet, en daardoor de bepaling van art. 482 eenigermate geregvaardigd. Wij lezen namelijk, dat de wetgever bij dit artikel »tot grondbeginsel heeft aangenomen, dat in de acte, waarbij hetzij de vader of de moeder, hetzij de kantongeregter de handligting verleent, ook de regten van meerderjarigheid zullen worden omschreven, welke aan den minderjarige worden opgedragen, terwijl in art. 483 de gevolgen daarvan vermeld, en in art. 484 de grenzen afgebakend worden, binnen welke die opdracht bepaald moet blijven.»

Wat dan nu die gevolgen der handligting betreft, het blijkt uit art. 483, dat de geëmancipeerde minderjarig blijft ten aanzien van al datgene, waarvoor hij niet geëmancipeerd is, terwijl art. 484 al. 1 het bewijs levert, dat de ouders of voogden niet geheel vrij zijn met betrekking tot de regten, die zij verleenen willen, want dat er sommige zijn, welke de minderjarige slechts bij zijne werkelijke meerderjarigheid declachtig kan worden.

Een vast stelsel, d. w. z. een aan al de te verleenen regten gemeenschappelijk karakter, vindt men in art. 484 niet. En toch had men mogen verwachten, dat de wetgever alleen vergund zou hebben zulk eene bevoegdheid aan den minderjarige te verleenen, waarvan de uitoefening, met het oog op zijn jeugdigen leeftijd en mindere levenswijsheid, dientengevolge

voor hem zoo weinig mogelijk gevaarlijk is. Toch is men hierop, op verre na, niet genoeg bedacht geweest. Er is natuurlijk niets tegen, dat hem het regt van beschikking over zijne inkomsten verleend wordt, omdat daarbij toch altijd zijn kapitaal ongeschonden bewaard blijft, maar het regt tot het bebouwen zijner landerijen en het uitoefenen van zoodanige bedrijven als daartoe noodzakelijk zijn, en niet minder het regt tot het uitoefenen van eenig handwerk, missen dat kenmerk geheel. Al heeft de wetgever ook gepoogd den jongeling althans voor te groote rampen te bewaren door, voor het geval dat hem een der beide laatstgenoemde regten verleend wordt, in de volgende alinea, te bepalen, dat hij toch nimmer zijne vaste goederen vervreemden of bezwaren mag, deze bepaling is, juist omdat zij bij de vroeger opgenoemde regten niet toepasselijk is, onvoldoende. Het is nu toch mogelijk, dat een geëmancipeerde, door zich kostbare werktuigen als anderszins aan te schaffen en daarvoor zijne vaste goederen te vervreemden, zijn vermogen geheel te gronde rigt. Aan den anderen kant mag het niet ontkend worden, dat eene beperking, als de 2de alinea van ons artikel bevat, zelfs in de gevallen waarvoor zij gegeven werd, van zeer twijfelachtig nut is. In het begin dier alinea wordt hem het regt gegeven alle verbintenissen te sluiten tot de fabriek, de nering en den

handel betrekkelijk, en dus ongetwijfeld ook stilzwijgend de verplichting opgelegd die verbindtenissen na te komen, iets, waartoe hij, als iedere meerderjarige, met wien hij in dit opzicht gelijk staat, anders gedwongen zal worden. Gaat de onderneming niet naar wensch, zoo zullen dus ook op hem de artt. 1177 en 1178 B. W. toegepast kunnen worden ¹⁾. Zijne vaste goederen zijn alzoo, niet minder dan de roerende, voor zijne verbindtenissen aansprakelijk. De wetgever kan niet bedoeld hebben, door de 2^e alinea van ons art. op dit beginsel inbreuk te maken. Het zou den minderjarige ook niet tot groot voordeel en nut verstrekken. Hij zelf toch zou, wetende, dat hij alleen zijne roerende goederen verspelen kan, er ligt toekomen, een onbedachten of ligzinnigen handel te drijven. En wie zou zaken willen doen met een persoon, wiens vermogen alleen bestaat uit roerende goederen, waarvan het steeds moeilijk valt de waarde te begrooten, en waarvan de waarde bovendien wisselvallig en onzeker is? De alinea kan daarom moeilijk iets anders bedoelen dan dit, dat den minderjarige de verplichting opgelegd is, om, bij het vervreemden of bezwaren zijner vaste goederen, denzelfden weg te volgen, dien hij daartoe tijdens zijne minderjarigheid te vol-

1) N. E. Zegers Veeckens, Dissert. de Emancipatione etc. Amstel. 1839 p. 47.

gen heeft. Die bepaling wil alzoo eene onderhand-
sche vervreemding der goederen onmogelijk maken,
en den geëmancipeerde daarbij binden aan artt. 451
en vlgg. Dientengevolge krijgen de bloedverwanten
en voogden inzage in alle zijne boeken, en kunnen
zij dus beoordeelen of er aanleiding is tot het toepas-
sen van art. 485. Art. 484 derogeert echter in me-
nig opzigt aan art. 451. Volgens het laatstgenoemde
artikel toch wordt de magtiging der Regtbank ver-
eischt, indien de voogd ten behoeve van den minder-
jarige geld wil opnemen, of zijne effecten, schuldvorde-
ringen en actiën wil verkoopen of overdragen. Maar zoo-
verre deze laatste, volgens de bepalingen van art. 567,
roerend zijn, is den geëmancipeerde het vervreemden
of verpanden daarvan in art. 484 niet verboden.
Ook het opnemen van geld, voor zoo ver dat ge-
schiedt met het oog op verbindtenissen, door hem voor
zijn fabriek, nering of handel aangegaan, is hem
geoorloofd ¹⁾. De magt, hem door de beperkte hand-
ligting verleend, is dus zeer uitgestrekt. Zij stelt hem
toch in staat, zonder de minste contrôle, over veel te

1) Voorduin t. a. p. bl. III. 154. Wij lezen daar, dat de 3de afl. achter art.
484 de woorden wilde bijgevoegd zien: „met uitzondering van alle geldop-
nemingen.” De regering achtte die bijvoeging echter niet doelmatig, „om-
dat een persoon, die gerechtigd is tot het oprigten eener fabriek of tot het
drijven van handel, wel degelijk de magt behoort te bezitten geld op te
nemen; terwijl anderzins de geheele strekking dier handligting zoude ver-
loren gaan.”

beschikken, en aan de min of meer gewaagde kansen van den handel een misschien aanzienlijk deel van zijn vermogen te onderwerpen.

Op 18jarigen leeftijd, en zonder een raadsman, die hem ter zijde staat, zal hij zich ligtelijk laten verleiden door fraaije voorspiegelingen en beloften, waarvoor zelfs ouderen, tot hun ongeluk, niet altijd doof zijn, en waaraan hij, met minder ervaring en minder menschenkennis, dus nog zooveel te minder weerstand zal kunnen bieden. De dagelijksche ondervinding leert, dat het maar al te dikwerf inderdaad zoo toegaat. Zelfs zij, die den minderjarige het naast zijn, en dus bovenal voor zijne belangen moesten waken, bedienen zich vaak, in strijd daarmede en alleen tot hun eigen voordeel, van de bevoegdheid, die de wet hun geeft. Er zijn tal van voorbeelden, dat er van ons instituut misbruik gemaakt wordt om doeleinden te bereiken, die vreemd zijn aan het belang van den minderjarige, ja, in vele gevallen, daar zelfs lijnrecht mede in strijd zijn. Inzonderheid komen deze ergerlijke praktijken veelvuldig voor, waar het de handligting geldt, door de ouders verleend. Het is dan ook ontegenzeggelijk, dat deze veel minder waarborgen geeft voor de behartiging der belangen van den minderjarige dan die van art. 481. Mr. de Vries ¹⁾ vermeldt

1) N. Bijdr. v. Regtsgeleerdh. en Wetg. van 1854, IV. bl. 274.

ons gevallen, waarin de ouders er voor uitkwamen, dat zij de beperkte handligting verleenden, nadat de Regtbank eerst geweigerd had de magtiging te verleenen tot afschrijving, ingevolge art. 451 B. W., en dus verklaard had, dat haar niet gebleken was, dat de beschikking over die gelden volstrekt noodzakelijk of klaarblijkelijk voordeelig was voor den minderjarige. Door de mogelijkheid tot deze en dergelijke kwade praktijken open te laten, neemt de wet een groot gedeelte weg van het goede, dat er in hare overige bepalingen, die zij in het belang der minderjarigen gegeven heeft, gelegen is. Ouders, voor wie die bepalingen te eng en te lastig zijn, of die, zelve onwaardig om voor hunne kinderen te zorgen, van de voogdij zijn uitgesloten, hebben thans in het instituut der beperkte handligting een gemakkelijk middel om al de voorzorgen der wet illusoir te maken. Het eenige, wat den minderjarige hier voor schade kan vrijwaren, is zijn eigen inzicht. Hij moet zelf weten, wat zijn belang medebrengt, en zich, zoo noodig, verzetten tegen elke poging, die zijne ouders in het werk stellen om zijn vermogen in handen te krijgen. Want hierover kunnen dezen natuurlijk niet terstond beschikken: verder dan het verleenen der handligting kunnen zij niet gaan; nadat die verleend is, komt de beschikking over het vermogen, binnen de grenzen van art. 484, den minderjarige zelf toe. De betrekking, waarin hij tot zijne

ouders staat, maakt echter zijn toestand zeer moeilijk. Niettegenstaande de waarschuwingen zijner voogden zullen de voorspiegelingen zijner ouders en daarbij het vooruitzigt van zelf over zijn geld te mogen beschikken, hem, reeds bij het verleenen der handligting, tot de zijde zijner ouders doen overhellen, die niet zullen nalaten van dit overwigt gebruik te maken.

Mr. A. Schmidt, advocaat te Leiden, behandelt ¹⁾ de vraag, in hoeverre ouders het vermogen hunner minderjarige kinderen door beperkte handligting in handen kunnen krijgen buiten hunne toestemming, en komt hierbij tot dit resultaat:

1°. dat de vader het in geen geval eigenmagtig in handen kan krijgen;

2°. dat slechts in één geval, en dan nog wel met toestemming en opzettelijk bedrog van den zoon, ten zijnen name op het Grootboek staande gelden, in het belang van den vader, kunnen worden afgeschreven, en

3°. dat in alle andere gevallen de handligting en de afschrijving der gelden altijd in het voordeel van den zoon alléén of in het gemeenschappelijke voordeel van den zoon en den vader zullen geschieden.

Het eenige geval, waarin de schrijver geloof, dat de zoon nadeel van de handligting kan ondervinden,

1) In een opstel geplaatst in de N. Bijdr. v. Regtsgeleerdh. en Wetg. van 1851, bl. 469 vigg.

is, wanneer de vader, zoo het heet, gezamenlijk met den zoon handel drijvende, diens geld noodig heeft ten einde zijn eigen handel gaande te houden. Ondervindt deze hierdoor nadeel, zoo heeft hij 't zich zelf te wijten, daar hij oud genoeg is om te weten wat hij doen moet, en óf afzonderlijk óf geen handel had kunnen drijven.

De praktijk leert echter dat deze resultaten niet juist zijn. Is er misschien weinig of niets in te brengen tegen het sub 1° gestelde, wat de schrijver daarentegen sub 2° en 3° zegt, schijnt niet wel voltehouden. Naar mijn oordeel, ziet Mr. Schmidt geheel de zedelijke pressie over 't hoofd, die een vader altijd op zijne kinderen kan uitoefenen en die natuurlijk hier des te grooter zal zijn, omdat het verkrijgen van handligting in de oogen van den minderjarige een voorregt is. Menig 18jarige zal zich verheugen in dien exceptionelen toestand geplaatst te worden, die hem het beheer over zijn vermogen verschaft, en daardoor op de bedoeling, die zijne ouders er mede hebben, geen acht slaan. Natuurlijk zullen dezen niet altijd hun doel bereiken; zeer dikwijls zal het geval zich voordoen, dat hunne pogingen mislukken en dat hunne kinderen, door wien dan ook ingelicht, hun eigenbelang leeren begrijpen. Maar steeds blijft er voor de ouders gelegenheid over, om op oneerlijke of ligtzinnige wijze (er behoeft niet steeds kwaad op-

zet te zijn) het vermogen hunner kinderen in de waagschaal te stellen. Het spreekt van zelf, dat dit gevaar vooral dan groot is, wanneer dit vermogen in inschrijvingen op het Grootboek bestaat. Sommigen meenen echter, dat het juist dan bijzonder moeilijk is voor de ouders om het kapitaal hunner kinderen in handen te krijgen. De overschrijving toch, die dan noodig is, wordt beheerscht door het 20ste art. van het Reglement van 22 Dec. 1814 n°. 25 (St. n°. 113), waarvan het op dit geval betrekking hebbende gedeelte luidt als volgt: »Geene overschrijving of verpanding van kapitalen, bekend... als onvrije goederen, zal mogen plaats hebben, dan nadat alvorens door productie van genoegzame bewijzen ten volle zal zijn gebleken, dat de administrerende personen, . . . of regtverkrijgende, hetzij door dispositiën van den regter ofte andere bevoegde magten . . . tot deze overschrijving zijn bevoegd; zoodanige bewijzen moeten zijn volledig, ten genoegen van de Directie van het Grootboek, . . . deze Directie zal in allen gevalle en ten allen tijde bevoegd zijn, om meerdere of andere bewijzen te vorderen, wanneer zulks noodzakelijk mogt worden gecoordeeld; enz.

Uit dit art. volgt dus wel, dat de geëmancipeerde, wil hij zijne kapitalen ligten, zal moeten overleggen een bewijs zijner handligting wegens handel en nering, maar geenszins dat de directie ook het regt heeft onderzoek te doen, of die kapitalen daartoe wel zullen

aangewend worden. En al had zij dit regt, hoe gemakkelijk ware dan nog het voorschrift der wet te ontduiken, daar ieder zich, bij dit onderzoek, zou kunnen verschuilen achter al. 2 van art. 484, beweerende, dat het geld noodzakelijk is voor verbindtenissen tot den handel betrekkelijk. Prof. Opzoomer ¹⁾ merkt het zeer juist op: »Ik geef toe,» zegt hij, »dat de geëmancipeerde de kapitalen niet maar regtstreeks van het Grootboek kan doen afschrijven, hij kan het alleen doen tot uitvoering van een voor zijne zaak geslotene verbindtenis.... Maar de daad, die ik verrigt om eene zaak te beginnen, heeft tot die zaak even goed betrekking als de daad, die ik verrigt om haar voort te zetten. En al is zelfs mijn geheele plan om de zaak te beginnen niets dan een fictie, waaruit zou het der directie van het grootboek kunnen blijken, dat het inderdaad niets meer dan een fictie is?»

Ook Mr. Schmidt ²⁾ moet het toegeven, »dat het, ook bij het nauwkeurigst onderzoek, der directie niet altijd mogelijk zal zijn achter de waarheid te komen, en dat het in de magt des zoons zal zijn de pogingen der directie in alle opzigten te verijdelen en haar te bedriegen.»

De mogelijkheid bestaat echter ook, dat door hen, van wie die kapitalen op het Grootboek den minder-

1) t. a. p. bl. 437, noot 1.

2) N. Bijdr. t. a. p.

jarige zijn aangekomen, maatregelen genomen zijn, waardoor het losmaken daarvan gedeeltelijk voorkomen wordt. Zij kunnen dit doen door aan die inschrijvingen de voorwaarde te verbinden, dat de minderjarige, vóór zijne meerderjarigheid, daarover niet zal mogen beschikken. Niets belet echter, dat de minderjarige, door het opnemen van geld, het effect van zulk eene voorwaarde vernietigt. Ook het instellen van een beheer of eene administratie bewaart het kapitaal niet ongeschonden, wanneer bij de beperkte handligting den minderjarige vergunning is gegeven om over kapitalen op het grootboek te beschikken. Deze vergunning doet wel het ingestelde beheer of de administratie niet te niet, maar geeft toch het regt, onder die voorwaarde, het kapitaal te verkoopen. Met regt is hierop dus de woordspeling van toepassing, die eenmaal door den Minister van Justitie gebezigd werd, dat men al meer en meer de hand ligt met de handligtingen. Zulk een geval is voorgekomen voor het hof van Noord-Holland. Eene minderjarige bezat inschrijvingen op 't Grootboek, die echter tot hare meerderjarigheid onder administratie waren gesteld. Zij verkreeg evenwel handligting tot het drijven van handel in manufacturen en modeartikelen, waarbij, om dien handel te beginnen en voort te zetten, haar vergund werd de kapitalen, ten haren behoeve in 't Grootboek

ingeschreven, te verbinden. Zij verkocht toen die inschrijvingen, maar vroeg, meerderjarig geworden, herstelling in haar geheel, 1° omdat zij als minderjarige niet had mogen vervreemden, en 2° omdat de titel, waarbij het kapitaal haar was gemaakt, haar alle beschikking daarover ontnam. Het Hof was echter 1) van oordeel, dat zij, door hare handligting, het regt van vervreemding verkregen had, en dat ook het testament het haar niet ontnomen had, daar dit niets anders bepaalde, dan dat die gelden tot hare meerderjarigheid onder administratie zouden blijven, en zij gedurende dien tijd slechts de inkomsten zoude genieten. Onder die voorwaarde mogt zij over die kapitalen beschikken, zooals dan ook door haar gedaan was. Deze zaak verdient vooral daarom opmerking, omdat hier de weinige kracht der bijgevoegde voorwaarde in 't licht springt. Waarschijnlijk zal de erf-later de kapitalen onder administratie gesteld hebben, om de eigendom daarvan, gedurende de minderjarigheid der legatarisse, onaangetast te doen blijven. En toch had de door hem gestelde voorwaarde nu alleen dit gevolg, dat de minderjarige, bij het verkoopen van haar regt op de inschrijvingen, daarvoor eene geringere som kon bedingen dan anders het geval zou zijn geweest. De bepaling, dat de inkomsten terstond

1) Arrest van 22 Maart 1858. W. 2023.

konden genoten worden, kwam daaraan echter cenigszins te gemoet.

Dat de beperkte handligting zulk een ingesteld beheer niet vernietigt, is ook nog aangenomen door de Regtbank te Amsterdam ¹⁾. Een jongman was geëmancipeerd tot het uitoefenen van het bedrijf van cargadoor, en hem was daarbij vergunning gegeven alle daartoe vereischte handelingen te verrigten en alle regten, in art. 484 omschreven, uit te oefenen. Hij eischte daarop, dat de bewindvoerder over zijn kapitaal op het Grootboek zou defingeren en hem rekening en verantwoording zoude afleggen. De Regtbank overwoog echter, dat het hier afhing van de vraag, of deze handligting het gevolg heeft, dat daardoor alle tot aan de meerderjarigheid ingestelde bewindvoederschap zal worden te niet gedaan, en kwam tot de conclusie, dat dit wel het gevolg der groote handligting, maar geenszins der beperkte kan zijn, daar deze den jongeling tot zijn 23ste jaar minderjarig doet blijven, en dus het tijdstip, waarop het bewindvoederschap zoude moeten vervallen, niet vervroegt.

De directie van het Grootboek behoeft, wanneer door den geëmancipeerde afschrijving gevraagd wordt, alleen na te gaan, in hoeverre de overgelegde papieren voldoende zijn. Maar deze beoordeeling is niet altijd

1) Sine die. W. v. h. R. n. 1657.

gemakkelijk. Mr. de Vries ¹⁾, wijst op de moeilijkheid om te beoordeelen, wat in elk geval den naam van handel en nering en het uitoefenen van eenig handwerk verdient: »valt er b. v. het beroep van kruijer, mangelaffaire en dergelijke meer onder?» In zijne verhandeling over de inschrijvingen in het Grootboek der Nationale Schuld ²⁾, deelt Prof. van Boneval Faure mede, dat die moeilijkheid aan de eene zijde meer dan eens aanleiding gaf tot in regten ingestelde vorderingen, om de directie tot overschrijving te noodzaken, en aan de andere zijde, tot vorderingen tot schadevergoeding wegens overschrijving op onvoldoende bewijsstukken. Dat daardoor de directie in een niet gemakkelijk alternatief geplaatst wordt, valt in het oog, en bewijzen ten overvloed de gevoerde regtsgedingen. Zoo werd de vernietiging eener overschrijving gevraagd, omdat die was geschied op de magtiging van een familieraad, waarvan de onwettige samenstelling was uitgemaakt. De Hooge Raad ontzegde evenwel de vordering, niet op grond, dat de beweerde verantwoordelijkheid in het algemeen voor den Staat niet zoude bestaan, maar omdat de familiebesluiten materiëel en uitwendig in behoorlijken vorm waren, dat zij bovendien niet ipso jure nietig konden

1) Themis, 2^e Verz. V. bl. 345.

2) N. Bijdr. v. Regtsgel en Wetg. III. 1853, bl. 496.

zijn, zoodat de directie van het Grootboek noch bevoegd noch verplicht was tot onderzoek of erkenning der nietigheid ¹⁾. Belangrijk was ook de zaak van B. W. C. Willijns, waar de overschrijving van aan eene minderjarige toebehoorende inschrijvingen had plaats gehad, op overlegging van het bewijs van handligting voor handel, ingevolge art. 484 B. W. Bij hare meerderjarigheid kwam nu de geëmancipeerde op tegen die afschrijving harer kapitalen. De Hooge Raad verklaarde haar echter niet ontvankelijk ²⁾.

Uit deze beide arresten blijkt, dat de Hooge Raad zich steeds tevreden stelde met eene overlegging van het bewijs van handligting, en geene verdere aanduiding verlangde van het doel, waarvoor de gelden benoodigd waren. De minderjarige is hierdoor nu echter in de gelegenheid gesteld, zijn geld te gebruiken, ook voor andere doeleinden dan waarvoor in 't algemeen handligting kan verleend worden. Voorzeker verdient dus de regeling der handligting ook op dit punt eene geheele herziening.

De handligting geeft, ook wat het domicilie van den geëmancipeerde betreft, aanleiding tot eene vraag, die niet van gewigt ontbloot is. In de Vragen van Ned. Burg. Regt ³⁾ vinden wij die aldus geformuleerd:

1) Arrest van 25 Mei 1849 (v. d. Honert, Gemengde zaken IX. bl. 59.)

2) Arrest van 8 April 1853. (Regtsg. Bijbl. 1853 bl. 289.)

3) II. bl. 54 vlgg.

»Kan een minderjarige, aan wien, tot het drijven van eenigen handel, volgens art. 480 B. W., slechts bepaalde regten van meerderjarigheid zijn toegekend, ter zake van zijnen handel ook gedagvaard worden ter plaatse, waar hij zijn kantoor heeft gevestigd, dan wel alleen ter woonplaats zijner ouders of voogden?»

De meening der Amsterdamsche regtsbeoefenaars, die hierop in toestemmenden zin antwoorden, berust niet zoozeer op de uitdrukkelijke bepalingen der wet, die over dit punt zwijgt, als wel op de wenschelijkheid dat de geëmancipeerde een eigen domicilie hebbe. De koopman toch, die met hem handelt, beschouwt hem bepaaldelijk als meerderjarig, en moet dus niet gedwongen kunnen worden om hem elders te dagvaarden. Waartoe zou het ook dienen hem een eigen domicilie te ontzeggen, daar toch de actie tegen den geëmancipeerde persoonlijk, en niet onder den bijstand van zijnen vader of voogd, wordt ingesteld? Daarenboven gronden zij zich op de woorden van Nicolai, vermeld bij Voorduin ¹⁾, waaruit men in zekeren zin zoude kunnen opmaken dat de wetgever, indien hij zich over de vraag had uitgelaten, die juist in hun zin zou beantwoord hebben. Hunne meening wordt echter wederlegd in een betoog van G. D. in de

1) t. a. p., ad art. 7⁸.

Opmerkingen en Mededeelingen betreffende het Ned. Regt 1). Deze schrijver verdedigt daar als zijn gevoelen:

1°. dat den geëmancipeerden minderjarige in het eerste opstel eene verkeerde woonplaats wordt toegeschreven;

2°. dat ten onregte wordt beweerd, dat de geëmancipeerde persoonlijk in regten kan worden geroepen;

3°. dat dus de geheele vraag, zooals zij is gesteld, niet te pas komt.

En deze laatste meening, waarin ook door Vernède, de Martini, Schuller, Diephuis, de Pinto en Vaillant gedeeld wordt, schijnt mij de ware. De regel bij handligting is toch dat de toestand van den geëmancipeerde geheel onveranderd blijft, wat hij vroeger was, behalve in die punten, waarin hij uitdrukkelijk verandering ondergaat, maar waarvan de grens door art. 484 bepaald wordt. En in dat artikel wordt van domicilie niet gesproken: de geëmancipeerde behoudt dit dus daar, waar hij het vroeger had, bij zijne ouders of voogden. Alleen geloof ik, dat zulk een geëmancipeerde voor handel en nering het regt niet ontzegd mag worden, ter zake van den handel een domicilie te kiezen, ingevolge art. 81 B. W. Alle exploiten, dagvaardingen en vervolgingen ter zake van zijnen handel zullen dan aan die gekozene woon-

1) X. bl. 82.

plaats moeten geschieden, terwijl hij, voor alles wat buiten dien handel is, zijn domicilie volgens art. 78 B. W. behoudt.

Ook over zijne bevoegdheid om in regten op te treden, bestaat verschil van meening. De zoo even aangehaalde schrijver wil hem die bevoegdheid ontzeggen, en met hem wordt ingestemd door Prof. Opzoomer ¹⁾. Voor het tegenovergestelde gevoelen, dat door anderen wordt voorgestaan, is echter veel te zeggen. Het zou toch voor den minderjarige hoogst nadeelig zijn, indien het hem wel veroorloofd was verbindtenissen aan te gaan, waar hem het regt niet was toegekend, de nakoming of uitvoering daarvan te vorderen, of zich op vorderingen te verdedigen, zonder eerst den bijstand van ouders of voogden te hebben ingeroepen. Dit was dan ook een der gronden, waarop de Hooge Raad ²⁾ aan een' geëmancipeerde de bevoegdheid om zelfstandig in regten op te treden, toekende. Voor deze leer schijnt ook dit te pleiten, dat, wanneer een geëmancipeerde lid eener firma is geworden, hij, zoowel ten opzichte van zijne medefirmanten, als van hen, die met de firma handelen, ook, wat zijne persona standi in judicio betreft, als meerderjarig wordt beschouwd. En nu

1) t. a. p. bl. 436, in de noot.

2) Arrest van 16 December 1859. Ned. Regtspr. LXIII. bl. 271.

zoude het toch wel vreemd zijn, dat de gevolgen zijner handligting verder reikten, wanneer hij zich aan anderen aangesloten heeft, dan wanneer hij alleen handel drijft. Wij kunnen de leer van Prof. Opzoomer daarom moeilijk aannemen, en worden in ons gevoelen versterkt door een arrest van het Hof van Limburg van 16 Mei 1859. ¹⁾ Daarbij werd aan een geëmancipeerden handelsreiziger de bevoegdheid toegekend om in regten te staan, toen hij tot rekening en verantwoording werd opgeroepen. Het arrest werd gewezen in hooger beroep en met vernietiging van een vonnis der Regtbank van Maastricht, die deze vraag in een tegenovergestelden zin beantwoord had. De Regtbank had verklaard, dat handligting in 't algemeen eene uitzondering is en dat dus de bepalingen, die daarop betrekking hebben, strictae interpretationis zijn. Zonder nu te onderzoeken, in hoeverre de bevoegdheid om in regten op te treden kon afgeleid worden uit art. 484, was het haar genoeg dat, in dit geval, den minderjarige bepaalde regten waren verleend, waaronder het hier bedoelde niet was opgenomen.

Het Hof oordeelde geheel anders. Het erkende wel dat de bevoegdheid om in regten te staan niet uitdrukkelijk in art. 484 genoemd is, en gaf ook toe, dat

1) W. v. h. R. n. 2085.

dit artikel niet mag worden uitgebreid, en dat dus, als regel, de bevoegdheid om in regten te staan niet aan den geëmancipeerde mag worden toegkend, maar het was van gevoelen, dat hieruit niet kon worden afgeleid, dat die bevoegdheid den geëmancipeerde ook dan niet zou toekomen, wanneer zij met de daden en verrigtingen, waartoe hij bevoegd is verklaard, in een nauw en onafscheidelijk verband staat en als een noodzakelijk gevolg daarvan te beschouwen is.

Het Hof overwoog verder, dat uit de bevoegdheid van art. 484 al. 2, per se, het regt volgt om de nakoming en uitvoering der daar bedoelde verbindtenissen te vorderen, en dat de minderjarige daartoe buiten staat zou zijn, wanneer hij de tusschenkomst des regters daartoe niet zou mogen inroepen. Ook art. 483 bevestigde deze opvatting. Dat artikel toch verklaart den minderjarige, wat den hem vergunden handel betreft, meerderjarig: wordt hem nu het regt om in regten op te treden ontzegd, zoo is hij voor zijn handel te gelijk meerderjarig en minderjarig.

Het was dan ook volstrekt ondenkbaar, dat de wetgever den geëmancipeerde wel de bekwaamheid zou hebben toegekend om de verbindtenissen te sluiten, maar waar het er op aankwam voor die verbindtenissen in regten te staan, hem die bekwaamheid zou hebben ontzegd: met andere woorden, dat de wetgever hem wel bekwaam zou geacht hebben om

den grond te leggen tot een regtsgeding, maar onbekwaam om dat geding zelf te voeren, en hem zou gedwongen hebben, daarbij de hulp in te roepen van ouders of voogden, die, uit den aard der zaak, minder goed op de hoogte der zaak zijn, en bijgevolg minder goed, dan hij zelf, in staat om ze te verdedigen.

Deze gronden schijnen mij inderdaad afdoende en meer overtuigend dan die van de Regtbank te Maastricht, waarmede ook Prof. Diephuis ¹⁾ zich verenigt. Ik aarzel dan ook niet den geëmancipeerde active en passive bevoegd te verklaren om in regten op te treden. ²⁾ Het is echter natuurlijk, dat hij daartoe alleen bevoegd is, voor zooverre het zaken geldt, die zijn handel betreffen. Maar het kan in sommige gevallen twijfelachtig zijn, hoever men dat begrip van handel moet uitbreiden. Nergens vinden wij daaromtrent gegevens, waarnaar wij ons kunnen rigten. Dit is te meer te betreuren, omdat onze wet niet vordert, dat in de acte van handligting bepaald worde, welke handel den geëmancipeerde toegestaan wordt, iets, waardoor altijd nog eenige contrôle op hem zou kunnen worden uitgeoefend. Wordt dit in 't midden gelaten, dan staat den jongeling alles vrij, wat ook maar eenig-

1) Ned. Burg. Regt. II. § 1018.

2) Demolombe, Cours de C. Civ. IV p. 320, n. 341, kent ook, voor het Fransche regt, den voor handel geëmancipeerde de bevoegdheid toe „de *plaidier*.”

zins met handel in betrekking kan gebragt worden. Enkele regten zijn er, die voor alle handelaars gelijk zijn, en waarvoor dus het aanwijzen van den tak van handel geen verschil zoude maken. Zoo mag ieder geëmancipeerde, voor welken handel dan ook, daarvoor wissels en ander handelspapier afgeven. Het huren van een winkelhuis en dergelijke daarentegen zal alleen te pas komen of nuttig zijn voor hem, die eene winkelnering wenscht te drijven, en toch zal dit ook vrijgelaten moeten worden aan iederen voor handel geëmancipeerde. Het huren van een winkelhuis is toch ook eene verbindtenis betrekkelijk tot handel, al is het dan ook niet tot iederen handel. Zoo werd dan ook werkelijk deze bevoegdheid toegekend door de Regtbank van Dordrecht ¹⁾. Zoo als bekend is, zijn er sommige handelingen, die, al naar mate zij door een koopman of door een niet-koopman verrigt worden, een commerciëel of een niet-commerciëel karakter hebben. Is deze onderscheiding reeds bij meerderjarigen van belang, bij den geëmancipeerde is zij het in dubbele mate. Immers zij is beslissend voor de vraag, of hij al of niet geobligeed is. Deed hij toch een bepaalde handeling als koopman, zoo is hij verbonden; deed hij haar niet in die hoedanigheid, zoo kan hij zich op zijne minderjarig-

1) Bij vonnis van 17 Febr. 1851 (W. v. h. R. n. 1251).

heid beroepen. Het geldt bij dergelijke processen geenszins den aard of de gevolgen der handligting, maar de toepassing van dubbelzinnige voorschriften der wet. Ten bewijze strekke een proces, dat gevoerd werd voor den kantonregter van het 4de kanton te Amsterdam, naar aanleiding van art. 4. 2°. W. v. Kh. Orderbriefjes zijn alleen daden van koophandel ten opzichte van kooplieden, maar nu is het de vraag of daarbij dan tevens moet vaststaan en in het orderbriefje uitgedrukt worden, dat het voor een handelszaak uitgegeven is, dan wel of ieder orderbriefje van een koopman een daad van koophandel is. De kantonregter was van het laatste gevoelen, en verklaarde dat de voor handel geëmancipeerde, die zulk papier onderteekent, geacht moet worden een daad van koophandel te hebben verrigt, ook al wordt er geen melding van zijn handel gemaakt ¹⁾.

De bedenkingen, door Prof. van Hall op dit vonnis gemaakt, raken alleen de hoofdvraag, of een orderbiljet gezegd kan worden door een koopman geteekend te zijn, ook wanneer het niets met zijn handel gemeens heeft. Wij laten die vraag in het midden. Maar zoo deze premis juist is, was ook de beslissing van den kantonregter juist. De bevoegdheid toch van den geëmancipeerde tot het teekenen van handelspapier

1) Vonnis van 17 Mei 1850 (N. R. B. I. bl. 33).

voor zijn handel en zijne aansprakelijkheid daarvoor zijn buiten kijf.

Met betrekking tot al het overige blijft de geëmancipeerde in den volstrekten toestand van minderjarigheid, zegt art. 483, zoodat alles, waarvoor hij niet uitdrukkelijk geëmancipeerd is, geheel hetzelfde blijft als vroeger. Toch zal, in de meeste gevallen, de hem verlcende moerdere vrijheid ook op het beheer van zijn vader of van zijn voogd van invloed zijn, in zoover als daardoor aan dezen de beschikking over een grooter of kleiner deel van het vermogen onttrokken is. De zekerheid van dat beheer wordt inzonderheid ook daardoor verminderd, dat de geëmancipeerde nu ook zijdelings die onroerende goederen, waarover zij het beheer behouden hebben, bezwaren kan, zonder dat dit ter hunner kennisse behoeft te komen. Bestaat hiervoor gegronde vrees, zoo hebben zij echter alle aanleiding om art. 485 toe te passen en de verlcende handligting te doen intrekken. In de meeste gevallen zal dit evenwel eerst mogelijk zijn, wanneer de geëmancipeerde zich reeds werkelijk nadeel berokkend heeft, daar, zoolang dit het geval nog niet is, en de regter dus alleen over voornemens of plannen, die nog door geen begin van uitvoering gevolgd zijn, heeft te oordeelen, zijne uitspraak moeilijk op bepaalde gronden zal kunnen berusten.

In geen geval zal die uitspraak ten nadeele van

derden kunnen werken, daar op grond daarvan geene verbindtenissen ongedaan kunnen gemaakt worden, die aangegaan zijn, voordat de intrekking op de door art. 486 vastgestelde wijze is gevolgd. Hooger beroep is van deze beslissing niet toegelaten, en art. 458 vordert zelfs niet, dat de minderjarige vooraf gehoord worde. Het voorschrift van den Code, dat aan denzelfden minderjarige niet ten tweeden male handligting mag worden verleend, is door onzen wetgever niet overgenomen.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Na in de voorgaande bladzijden de veelvuldige en meestal gegronde aanmerkingen, die tegen de tegenwoordige regeling der beperkte handligting gemaakt zijn, te hebben nagegaan, willen wij thans nog kortelijk onderzoeken, waaraan wij deze regeling te danken hebben, en op welke wijze zij verbeterd zou kunnen worden.

De bepalingen van ons Wetboek op het stuk der handligting zijn in zekeren zin nationaal, althans veel minder, dan elders het geval is, aan de Fransche wetgeving ontleend. De wetgever gaf dit zelf te kennen. Wij lezen ¹⁾ in de Memorie van Toelichting, welke het ontwerp van dezen titel, in Febr. 1832, vergezelde,

1) Voorduin t. a. p. bl. 131.

dat men bij het opstellen daarvan ten eenenmale afgeweken was van de beginselen des Franschen regts en teruggekeerd tot het stelsel, hetwelk oudtijds, volgens de leer der meest geachte schrijvers, binnen deze Landen was aangenomen. Men had zich daartoe geregvaardigd gerekend, doordien de punten, waarin het Fransche regt verschilde van het oudvaderlandsche tot de grootste ongelegenheden had aanleiding gegeven, terwijl daarenboven aan de wetsbepalingen de vereischte duidelijkheid ontbrak en verschillende onderdeelen gebrekkig waren geregeld. »Bij het nieuwe ontwerp,» zoo lezen wij verder, »is men van meer gezonde beginselen uitgegaan, welke zich ook door duidelijkheid schijnen te regtvaardigen. In zooverre deze beginselen betrekking hebben op de beperkte handligting, zijn zij de volgende:

3°. De wet geeft een middel aan de hand, om aan minderjarigen zekere bepaalde regten toe te kennen, welke in art. 484 zijn opgeteld.

Hij wordt daardoor niet meerderjarig en blijft derhalve onder voogdij; zijn voogd oefent bij voortdoring zijne werkzaamheden uit; de voogdij-rekening wordt niet vroeger afgelegd dan op het oogenblik der meerderjarigheid, doch de handelingen, welke de minderjarige in den kring der aan hem verleende bevoegdheid heeft verrigt, zijn wettig, en hij kan daartegen niet in zijn geheel worden hersteld, dan in de

gevallen, waarin een meerderjarige bevoegd zou zijn van dat middel gebruik te maken.

Het toekennen dezer bevoegdheid is van aanbelang in een land, waarin handel en fabrieken de voorname hulpbronnen zijn, en het heeft zijne groote nuttigheid, om jonge lieden, die, hoezeer minderjarig zijnde, echter zekeren leeftijd hebben bereikt, op te leiden en zelfs de bevoegdheid te geven, om als vennoten deel eener firma te mogen uitmaken' 1).

Uit de opsomming dezer algemeene beginselen bleek reeds het groote verschil tusschen de voorgestelde nieuwe regeling en het Fransche regt. De Code toch gaat hiervan uit, dat de geëmancipeerde, ofschoon gedeeltelijk meerderjarig wordende, toch in vele opzichten niet met een meerderjarige gelijk staat. Wel houdt de voogdij voor hem op en moet aan hem de voogdijrekening worden afgelegd, bij welke gelegenheid een curator ad hoc hem ter zijde wordt gesteld, maar ook na dit tijdstip mag hij zeer vele handelingen niet anders verrigten dan met medewerking van een curator, waartoe in vele gevallen de vroegere voogd benoemd wordt.

Datgene, wat hij zonder bijstand kan volbrengen, moet hem niet, zooals bij ons, in de acte uitdrukkelijk verleend worden, maar bepaalt de wetgever zelf.

1) Voorduin t. a. p. bl. 133.

Het zijn over 't algemeen alle handelingen van zuiver beheer, verhuringen voor den tijd van 9 jaar en korter, het ontvangen zijner inkomsten, enz. welke hem veroorloofd zijn, terwijl hij, bij al het andere, door zijn' curator of, in sommige gevallen, door den familieraad moet worden bijgestaan. Marcadé ¹⁾ verdeelt de handelingen, die hij na de emancipatie verrigt, in 5 soorten. Vooreerst onderscheidt hij de daden van eenvoudig beheer, waarvan art. 481 C. C. spreekt, maar welke hij zelf weder in 2 soorten onderverdeelt: 1°. die, welke de geëmancipeerde verrigt, evenals een meerderjarige, en waartegen hij dus alleen in geval van dwaling, dwang en bedrog in zijn geheel kan hersteld worden, en 2°. die bijzondere daden van beheer, die in de 2de al. van art. 484 opgenoemd worden. Ook deze kan hij zonder bijstand verrigten, maar zij verschillen daarin van de vorige, dat de geëmancipeerde daartegen ook in zijn geheel kan hersteld worden, wanneer zij bovenmatig zijn, dat is nutteloos en ongeëvenredigd aan zijn fortuin.

Tegenover die handelingen van zuiver beheer stelt Marcadé dezulke, die de grenzen van zulk beheer te buiten gaan, en deze verdeelt hij wederom in 3 klassen. Tot de eerste behooren dezulke, waarbij de bijstand van den curator noodig en voldoende is. Van

1) Explication du Code Napoléon II n°. 295 vlgg.

dezen aard zijn verschillende handelingen, in dezen en in andere titels van den Code opgenoemd, zooals het ontvangen en afsluiten der rekening van den voogd (art. 480), en de handelingen, bedoeld in de artikelen 482, 840, 932 enz.

De tweede klasse omvat die handelingen, waarbij, behalve de hulp van den curator, ook nog de magtiging van den familieraad, en voorts al die formaliteiten vereischt worden, die in 't geval van voogdij noodig zijn. Hieronder vallen het doen van geldopnemingen (art. 483) en het verkoopen of vervreemden van onroerende goederen (art. 484 § 1).

Tot de laatste klasse eindelijk behooren die gevallen, waarin de gevolgen der emancipatie zich niet doen gevoelen. Hieronder vallen:

1°. het sluiten van een compromis, dat onbepaald aan alle minderjarigen ontzegd is door art. 1004 en 83.6 C. de Proc. en

2°. het maken van beschikkingen om niet, die aan iederen minderjarige, onder zekere voorwaarden, verboden zijn door de artt. 903 en 904 C. C.

Eene geheel afzonderlijke plaats neemt, bij de Emancipatie volgens den Code, de handligting voor nering en handel in. In een afzonderlijk artikel (487) wordt bepaald, dat een geëmancipeerde, die handel drijft, ten opzichte van dien handel, voor meerderjarig wordt gehouden. Voor hem zijn dus, volgens dit

artikel, alle banden losgemaakt, zoodat hij zelfs vrijelijk over alle zijne goederen beschikken kan. Art. 6 C. de Co. bepaalt echter, dat de geëmancipeerde zijne vaste goederen wel vrijelijk mag bezwaren, maar ze alleen mag vervreemden, met inachtneming der formaliteiten, daartoe in den C. C. voor den voogd voorgeschreven. Met deze uitzondering alleen, staat dus een geëmancipeerde voor handel, ten aanzien van al zijn handelingen, gelijk met ieder ander geëmancipeerde, die handelingen verrigt, behoorende tot de hiervoor genoemde eerste klasse. Hij handelt altijd alleen en zonder bijstand, en kan dus daarvoor ook niet de in integrum restitutio vragen, waarvan in art. 1305 C. C. sprake is. Hoe zulk eene handligting voor handel verloend wordt, zegt de Code niet. Naar ons regt blijkt het uit de acte; deze ontbreekt echter in het Fransche stelsel, en toch kan men niet aannemen, dat iedere geëmancipeerde, door die emancipatie alleen, het regt krijgt handel te drijven; de regten, die hij volgens art. 487 verkrijgt, zijn toch exceptioneel en worden in andere gevallen niet gegeven. Demolombe ¹⁾ acht het dan ook noodig, dat, behoudens de uit artt. 477 en vlgg. voortvloeiende vereischten, hem nog door zijn' vader of moeder, of, bij gebreke van dezen, door een besluit van den

1) Cours de Droit Civil. IV. p. 320.

familieraad, gehomologeerd door de regtbank, vergunning verleend zij tot het drijven van handel, eene vergunning, die ingeschreven moet worden ter griffie en aangeplakt aan de deur van het tribunal de commerce der plaats, waar hij zich vestigen zal, of, zoo dit daar niet bestaat, van de civile-regtbank. Dit onderdeel der handligting, dat niet ten onregte in de Memorie van Toelichting van Febr. 1832 als een der belangrijkste deelen wordt aangemerkt, is in ons Wetboek beter geregeld dan in het Fransche. Reeds in 1823 verliet men ten onzent het spoor van den Franschen wetgever en bepaalde uitdrukkelijk, dat emancipatie geen regt tot handeldrijven gaf, tenzij dit in de acte van handligting (waarvan overigens deze afdeeling zweeg) vergund was, of wel, na het verkrijgen der handligting, uitdrukkelijk door vader of moeder werd toegekend. Was noch het een noch het ander geschied, dan was de curator, onder goedkeuring van den kantonregter, bevoegd dit regt te verleen. De regeling der bevoegdheid van den geëmancipeerde was echter dezelfde als in den Code. Hij werd alleen opzigtelijk de daden, welke tot zijn handel betrekkelijk waren, als meerderjarig beschouwd.

De wijze, waarop de emancipatie in de gewone gevallen, volgens het Fransche regt, verleend wordt, verschilt weinig van die, welke aangenomen was in ons Ontwerp van 1823, en komt ook in menig opzigt

overeen met het thans bij ons aangenomen stelsel. Naar het een zoowel als het andere regt is de handligting een gevolg der ouderlijke magt, en daarom overgelaten aan het goedvinden van een der ouders. Al konden ook, tengevolge van sommige van elders voortspruitende verschilpunten, onze artikelen 480 en 481 geene letterlijke vertaling zijn van de overigens daarmede overeenstemmende artt. 477 en 478 C. C., toch zijn de vereischten, naar beide wetgevingen, dezelfde. Alleen bestaat er een wezenlijk verschil, (reeds sedert het ontwerp van 1823) wat den vereischten ouderdom betreft. Terwijl onze wet in den te emanciperen persoon den leeftijd vordert van 18 jaren, stelt de Code zich tevreden met 15 jaren, wanneer de ouders de emancipatie verleenen, en vordert alleen, wanneer dezen ontbreken, den 18jarigen ouderdom. Deze afwijking van het Fransche regt staat in verband met het beginsel onzer wet, dat de minderjarigheid niet reeds op 21jarigen, maar eerst op 23jarigen leeftijd, eindigt, en is voorzeker niet af te keuren. In onze maatschappij zal men toch maar zelden in een jongeling van 15 of 16 jaar de kunde en onafhankelijkheid vinden, die noodig zijn tot het goed gebruiken der meerdere vrijheid, die de handligting verschafft. Deze verandering is dan ook zonder tegenspraak tot stand gekomen. Immers in de extract-notulen van het Comité-generaal staat aan-

geteekend, dat op het 29e vraagpunt van stellige wetgeving: »Kan de vader zijn kind vóór dien leeftijd (20 jaar) emanciperen?» eenstemmig geantwoord is, »ja, doch niet vóór het 18de jaar.» Ook de Belgische leden dus, van welke zoovelen de minderjarigheid ook reeds met het 21ste jaar of nog vroeger wilden doen ophouden, zagen op dit punt het verkieselijke van het Fransche stelsel niet in. De grond, die men, tot verdediging van dit laatste, bij Maleville ¹⁾ vindt opgegeven, is dan ook geenszins afdoende. Wij lezen daar: »On avait proposé de ne permettre l'émancipation par les père et mère, que lorsque le mineur aurait 18 ans; mais on observa que les père et mère méritaient plus de confiance que les tuteurs ordinaires.» In hoeverre dit overeentebrengeu is met het, ook volgens den Code, noodzakelijk geldende beginsel, dat zelfs ouders, die van de voogdij ontzet zijn, en dus ook dezulke, die alle vertrouwen verbeurd hebben, het regt tot emanciperen hebben, is moeilijk te zeggen. Wij voor ons aarzelen dan ook niet aan de bepaling onzer wet de voorkeur te geven.

De 2de wijze om handligting te verleenen, komt, uit den aard der zaak, omdat bij ons de familieraad onbekend is, veel minder dan de andere, met het Fransche stelsel overeen, ofschoon toch ontegenzeggelijk

1) Analyse raisonnée du Code Civ., ad art. 447.

onze wet, ook hier, de Fransche heeft nagevolgd. Ons artikel vordert, dat, in het hier bedoelde geval, de handeling geschiede op verzoek van den minderjarige, en voorkomt daardoor, dat deze, plotseling en misschien bepaald tegen zijn wil, belast wordt met voor hem drukkende of moeilijke bezigheden. Ook de 2de en 3de al. van ons art. 481, die in de Fransche wet ontbreken, leveren een waarborg op voor den minderjarige, al hebben wij ook boven gezien, dat de wijze, waarop de oproeping der bloedverwanten geregeld is, dien waarborg gedeeltelijk wegneemt. Reeds in het Ontwerp van 1823 was de 2de al. van ons artikel er bijgevoegd; zelfs werd daarin aan den minderjarige het regt van hooger beroep toegekend. Waarom dit laatste later veranderd is, vinden wij bij Voorduin niet vermeld. Ik geloof echter, dat het goed zou geweest zijn de oude redactie te behouden. Wel zal, indien het verzoek van den minderjarige zonder billijke redenen is afgewezen, in de meeste gevallen een der opgekomen familieleden of een der voogden tegen de beslissing op willen komen, maar het geval is toch denkbaar, dat, zelfs ook als allen aanvankelijk tegen het verzoek gestemd zijn geweest, hunne zienswijze later, bij een nieuw onderzoek voor een hooger en regter, zal veranderen. Wie bij het tweede verhoor, in de 2de en 3de al. van art. 481 bedoeld, mogen opkomen voor of tegen de beslissing, laat onze

wet in 't midden. Zij bepaalt alleen, dat het Openbaar Ministerie gehoord moet worden; toch zal in het belang van den minderjarige het hooren van nieuwe familieleden dikwijls niet zonder nut zijn.

Behalve door het verkrijgen der meerderjarigheid kan, volgens den Code en ons Ontwerp van 1823, even als volgens ons art. 485, de toestand, door de handligting in 't leven geroepen, een einde nemen door het intrekken daarvan. De vereischten daartoe zijn echter niet in beide wetgevingen dezelfde. Wil de Code, dat de minderjarige handelingen verrigt hebbe, die onder de 2de categorie vallen en waartegen dus, in geval van benadeeling, restitutie zou kunnen plaats hebben, het Ontwerp van 1823 wilde reeds, dat er bepaald misbruik van de handligting gemaakt zij. Maar onze tegenwoordige wet gaat nog verder. Zij verlangt niet, zooals de Code en het Ontwerp, in alle gevallen *bewijs*, dat de geëmancipeerde niet in staat is zonder de hulp van anderen zijne zaken te beheeren, zij begrijpt hem reeds onder het toezigt van ouders of voogden te moeten terugbrengen, zoodra er slechts vrees is, dat hij misbruik van de handligting maken zal.

Ook deze bepaling is met het oog op het eenige belang, dat daardoor bevorderd moet worden, dat van den minderjarige, voorzeker niet af te keuren.

Het laatste artikel van onzen titel voorziet in eene leemte zoowel van den Code als van het Ontwerp

van 1823, die, noch omtrent de bekendmaking van het verleenen, noch omtrent die der intrekking van de handligting, icts vermelden. Marcadé zwijgt dan ook over dit punt, maar Demolombe ¹⁾ zegt, dat men het algemeen eens is, dat de intrekking der bevoegdheid om handel te drijven, althans moet bekend gemaakt worden op dezelfde wijze, als het verleenen daarvan ter algemeener kennis is gebracht. Aan het intrekken der handligting verbinden overigens de Code en het Ontwerp een belangrijker gevolg dan onze tegenwoordige wet. Zij ontzeggen den minderjarige namelijk de bevoegdheid om later nog eens geëmancipeerd te worden. Ook hier schijnt mij onze wet meer in het belang der minderjarigen te zijn, daar nu toch de betrokkene autoriteiten minder zullen aarzelen een stap te doen, die, wanneer de omstandigheden veranderd zijn, of de minderjarige blijken van meerderen ernst en inzicht gegeven heeft, wederom ongedaan kan worden gemaakt.

Nog in een ander opzicht is onze wet van den Code en van het Ontwerp afgeweken. Zoowel volgens art. 476 C. C. als art. 78 van de Wet van 11 Maart 1823 verkrijgt de minderjarige, door het aangaan van een huwelijk, van regtswege handligting of emancipatie, en volgens art. 1 der wet van 28 Maart 1823 wordt

1) t. a. p. n. 356.

de echtgenoot, die den ouderdom van 20 jaar bereikt heeft, eo ipso meerderjarig. De Fransche schrijvers noemen de hier bedoelde wijze van emanciperen de stilzwijgende (tacite), omdat zij regtens volgt uit de toestemming der ouders tot het huwelijk, zonder dat daarbij eenige verdere handeling vereischt wordt. In tegenoverstelling hiervan noemen zij die emancipatie, die het gevolg eener uitdrukkelijke verklaring is, de formele (formelle). Bij ons is men verder gegaan en heeft men, in art. 385, bepaald, dat de minderjarige door zijn huwelijk meerderjarig wordt. De reden van deze verandering vinden wij bij Voorduin ¹⁾ aldus aangegeven: »Men is hier afgeweken van het Fransche regt, volgens hetwelk een onmondig persoon, in den echt tredende, slechts daardoor handligting bekwam, en alzoo onder de curatele van een ander geplaatst werd.

»Dat beginsel strijdt ten eenenmale met de oude wetten en zeden van ons vaderland, en men heeft niet kunnen beseffen, op welken grond een huisvader, aan wien de voogdij over zijne eigene kinderen is en heeft behooren te worden toevertrouwd, indien het zijne eigene belangen geldt, niet vrijelijk daarover zoude kunnen beschikken.

»Indien toch een minderjarig persoon, door de toe-

1) t. a. p. III. 14. IX.

stemming zijner ouders of voogden, is toegelaten om de gewichtigste overeenkomst, namelijk een huwelijk, aan te gaan, behoort hij in mindere aangelegenheden niet in zijne regten beperkt te worden; weshalve men bij dit artikel tot onze voormalige verordeningen is teruggetreden, welke nooit tot bezwaar hebben aanleiding gegeven."

DERDE HOOFDSTUK.

Wij hebben in de twee vorige hoofdstukken meer dan eens gewezen op de grootere of kleinere gebreken der bij ons geldende wetgeving op ons onderwerp. En vóór ons is dit door mannen van rijpere kennis en ervaring reeds zoo herhaaldelijk gedaan, dat het vreemd mag heeten, dat die gebreken nog niet door de tusschenkomst des wetgevers zijn weggenomen, en de vraag van zelf bij ons opkomt, wat dezen bewogen mag hebben zich tot dus ver onbetuigd te laten.

In de eerste plaats is de bestendiging van het bestaande ook hier weder zeker het gevolg van het bekende bezwaar van sommigen tegen partiëele herziening van ons Wetboek. Wij zijn ver van te be-
weren, dat dit bezwaar geheel ongegrond is. Maar het mag toch alleen daar gelden, waar men, door de

herziening op één bepaald punt, gevaar loopt het verband van het geheel en den onderlingen samenhang der onderscheidene bepalingen te verbreken. En wie zal beweren, dat daarvoor hier, bij een zoo geheel op zich zelf staand instituut als de handligting, wezenlijk gevaar bestaat, althans een gevaar, dat niet door zorg en kritische opmerkzaamheid te vermijden is? Toen men in 1843 aan de eischen der praktijk toegaf en de bestaande, hoogst gebrekkige, wet op de boedelscheiding door nieuwe bepalingen verving, heeft men zich voor de gevaren, die (wij geven het toe) aan partiëele wetsherziening altijd in meerdere of mindere mate inhacrent zijn, ook wel weten te hoeden. Waarom zou daartoe dan hier geene mogelijkheid bestaan?

De regering althans schijnt, door de beweerde onmogelijkheid om hier partiëele verbetering aan te brengen, dan ook niet altijd te zijn afgeschrikt. Immers reeds in 1850 werd door haar aan den Raad van State een Wetsontwerp aangeboden tot wijziging der tweede alinea van art. 484, dat, volgens het meest gewone gevoelen, de eigenlijke zetel van het in de praktijk gebleken kwaad is. Met dit ontwerp kon de Raad zich echter niet vereenigen, ofschoon het onbekend is gebleven, wat zijne bedenkingen waren.

Sedert dien tijd is er bijna jaarlijks in de tusschen de Regering en de Kamers gewisselde stukken op

verbetering van het bestaande aangedrongen, doch zonder resultaat.

Het groot aantal Ministers, die achtereenvolgens aan het hoofd van het departement van Justitie geplaatst zijn geweest, en die natuurlijk ook op dit punt niet eenstemmig waren, heeft er, zoo als van zelf spreekt, toe medegewerkt om de zaak te vertragen. In 1852 verklaarde de toenmalige Minister van Financiën, dat de regering zich met de zaak onledig hield en zich vleide, dat nog in de loopende zitting een ontwerp zou kunnen worden aangeboden ¹⁾, maar reeds in 1853 vroeg de Minister van Justitie, wel verre van het indienen van een ontwerp te beloven, »of het wel raadzaam was ter wille van enkele misbruiken, die, zoover het den Minister bekend was, niet menigvuldig zijn, de hand in het Burgerlijk Wetboek te slaan, niet om het misbruik uit te roeijen, maar te lenigen, alleen om te waken, dat geene inschrijvingen op het Grootboek worden te gelde gemaakt" ²⁾?

Ook in de openbare zitting der Kamer had bijna jaarlijks eene korte discussie over onze vraag plaats, zonder dat ook daardoor wezenlijke resultaten verkregen werden. Toch hield zij de herinnering aan

1) Mem. v. Beantw. op Hoofdst. IX. B. (Bijblad 1852—1853. II. bladz. 304).

2) Mem. v. Beantw. op Hoofdst. IV. (Bijbl. 1853—1854 II. bl. 141).

de quaestie levendig. Maar zij deed ook tevens aan 't licht komen, hoe verschillend de meeningen over de middelen tot herstel waren. Sommigen geloofden, dat men in de nog te ontwerpen nieuwe wet op de Grootboeken der Nationale Schuld slechts eene eenvoudige bepaling had op te nemen, waarbij de inschrijvingen, voor de toepassing van art. 484, onttrokken werden aan den algemeenen regel van art. 576 B. W., dat ze in 't algemeen voor roerend verklaart ¹⁾. De Minister van Justitie verklaarde ook, in de zitting van 29 Nov. 1859 ²⁾, dat, daar nog altijd zoo vele leden tegen partiële herzieningen gestemd waren, men van de gelegenheid, die zich daartoe aanbod bij het ontwerpen der wet op de Grootboeken, moest gebruik maken. Zijn plan kwam hierop neder, dat, indien afschrijving noodig was, daartoe altijd eene autorisatie der Regtbank moest aanwezig zijn, gegrond op het advies van den toezienenden voogd, zoo die er was, en van de bloedverwanten van den minderjarige, die de handligting bekomen had.

Iets soortgelijks wilden de meeste vroegere en latere Ministers, ofschoon er sommigen waren die nog verder wilden gaan, en den geëmancipeerde in de beschikking over zijn roerend goed nog meer wenschten

1) Memorie v. Beantw. Hoofdst. IV. (Bijl. II 1859—1860).

2) Bijblad II. p. 379.

te beperken. Zoo wilde in 1852 ¹⁾ de Minister van Financiën die beperking ook uitstrekken tot alle andere geldswaardige papieren, effecten, aandeelen in maatschappijen en dergelijke. Deze zelfde meening stond de Regering van 1853, voor het geval, dat men wijziging der wet verlangde, ook voor bij de Memorie van Beantwoording op de Staatsbegrooting voor 1854. Zij was echter meer gestemd, zooals wij reeds gezien hebben, voor 't behoud der bestaande bepalingen. »Wist men wel,» vroeg zij, »dat het geheele nut der handligting verloren kan gaan door eene opening der middelen te vragen, die voor zekere nering, fabriek of bedrijf noodig is en eene opening van zaken noodzakelijk maakt, welke het geheele doel kan doen missen? Wering van alle misbruik is onmogelijk, en niet te spoedig moct de wetgeving daartoe tusschen beide komen, om niet in belemmeringen te vervallen, nadeeliger dan een toch niet dagelijksch misbruik der verleende vrijheid.»

Met deze zienswijze kon zich, in de Tweede Kamer, de heer Godefroi, die met den heer Cost Jordens, in de Eerste Kamer, de voornaamste strijder voor eene wettelijke verandering was, in 't geheel niet vereenigen. In de zitting van 12 Dec. 1854, wederlegde hij dan ook op de meeste punten de beweringen van

1) Bijblad 1852—1853. II. (Zitting van 1 Dec.).

den Minister. Tegenover de geringe quantiteit van het misbruik, waarop de Minister zich beriep, stelde hij de qualiteit, en dan geloofde hij, dat het kwaad zoo gewigtig was, dat, ook al komt het niet menigvuldig voor, maatregelen om dat tegen te gaan, niet mogen achterwege blijven. Maar hij ging verder, en toonde uit de Geregte Statistiek van 1851 aan, dat het misbruik wel degelijk menigvuldig was ¹⁾. Hij stelde dat misbruik voorts in 't ware licht, als eene voortdurende ontduiking van art. 451 en andere voorzieningen in geval van minderjarigheid en voogdij. Wat verder de bewering der regering aanging, dat ook waarborgen noodig waren tot het behoud van andere mobiliere goederen van minderjarigen, vroeg

1) Zoolang de kwade praktijk geheim bleef, was het gevaar niet overwegend, maar langzamerhand werd zij algemeen bekend, en aarzelde men niet daarvan gebruik te maken. Men getroostte zich zelfs enkele opofferingen, zoodat men b. v. naar een ander kanton verhuisde, toen Mr. de Vries eenige vertoogen en zwaarigheden maakte om die handligting te verleenen. Hoofdzakelijk werden deze handelingen te Amsterdam gepleegd, en de wetenschap daarvan was zoo algemeen, dat zelfs de Minister van Justitie Nedermeijer van Rosenthal niet aarzelde, in de Geregte Stat. voor 't Kon. der Nederlanden over 1851 „bepaaldelijk de aandacht te vestigen op het getal handligtingen, ingevolge art. 480 en 481 B. W., vooral bij het bekende misbruik, dat van de bevoegdheid, in eerstgenoemd art. toegekend, in sommige oorden des Koninkrijks gemaakt wordt.

„Blijkens de bedoelde Statistiek waren er in de laatste 5 jaren verleend 552 handligtingen, dat is gemiddeld ieder jaar 110. Van die 552 kwamen er 132, dat is meer dan $\frac{1}{4}$ alleen voor in het arr. Amsterdam en wel 121 of gemiddeld 24 per jaar, binnen de kantons 1—4, van dat Arrondissement”

hij, of men, wanneer men het middel in handen heeft om een misbruik te weren, zich mogt laten weerhouden, omdat er nog andere misbruiken mogelijk blijven. De tegenwerping, dat men door het blootleggen der middelen, welke men behoeft, eene opening van zaken noodzakelijk maakt, waardoor het geheele doel der handligting verloren kan gaan, deed hij veel van hare waarde verliezen door op te merken, dat die blootlegging slechts in raadkamer zou geschieden, en dus zonder dat daarvan in 't openbaar iets behoefde te blijken ¹⁾.

De heer Godefroi verschilde echter ook in andere punten aanmerklijk van de ministers. Zoo wilde hij de gebreken niet hersteld zien in eene wet op het Grootboek, maar hij verlangde daartoe eene afzonderlijke wet. Reeds in 1852 toonde hij aan, dat het misbruik zijn oorsprong heeft in art. 484. Art. 451 geeft waarborgen aan de minderjarigen, en art. 484 maakt het mogelijk die te ontduiken; art. 484 moet dus eenvoudig gewijzigd worden ²⁾. In de zitting van 12 Dec. 1854 ondersteunde de heer Donker den heer Godefroi ³⁾. Evenzoo vond deze in de Eerste Kamer een medestrijder in den heer Cost Jordens, die herhaaldelijk zijne bedenkingen

1) Handelingen van de 2de Kamer der St.-Gen. 1854—1855, II. p. 377.

2) Zitting van 1 Dec. 1852 (Bijbl. t. d. Ste. II. p. 270).

3) Bijblad 1854—1855, II. p. 377.

tegen de bestaande wetgeving ontvouwde, en de verbetering daarvan niet van het Departement van Financiën wilde doen uitgaan. Bij de behandeling der begrooting voor 1853 toonde hij reeds aan, hoe door het aannemen der wet op de boedelscheidingen het bezwaar, dat in eene partieële herziening gelegen was, grootendeels moest zijn weggenomen. Hij wenschte meer bepaald eene verandering in al. 2 van art. 484. Het gevolg van dezen aandrang was, dat de Minister van Financiën beloofde de zaak ter harte te zullen nemen, voor zooverre, die hem aanging, maar dat, indien men althans het misbruik door wettelijke bepalingen wilde tegengaan, de voorziening daarin slechts voor een klein gedeelte van hem afhing, en meer bepaaldelijk bij zijn ambtgenoot van Justitie te huis behoorde.

Ook deze belofte had echter weinig gevolgen. Steeds bleef de Minister van Financiën naar zijn ambtgenoot van Justitie en deze weder naar het ontwerp van wet op de Grootboeken der nationale schuld verwijzen. Nog tegenwoordig ziet men hetzelfde verschijnsel. Zoo o. a. ook nu onlangs weder in de Memorie van beantwoording, aan de Eerste Kamer, van het verslag der rapporteurs over de begrooting voor 1870 1). In dat verslag was de meening

1) Bijblad 1869—1870, I. 104.

geuit, dat men, bij de zienswijze van den Minister van Justitie, die er niet tegen had, om in de wetgeving, zoover dat dienstig zijn kon, partiëcle verbeteringen aan te brengen, hem ook deze aangelegenheid mogt aanbevelen. Was ook hij overtuigd, dat het kwaad bestaat, dan zou men zich te eer met een daartoe betrekkelijk voorstel kunnen vleijen, omdat, naar 't toescheen, de noodige wijziging in de wetgeving zonder veel bezwaar of omvang zou kunnen plaats vinden ¹⁾).

In de zitting der Eerste Kamer van 12 Jan. 1870 ²⁾ verzette zich de heer Cost Jordens echter tegen het denkbeeld om in het kwaad te voorzien bij de wet op 't Grootboek. »Het is zeer goed mogelijk,» zeide hij, »ik wil het niet betwisten, dat op die wijze deze aangelegenheid kan worden geregeld, maar ik geef den Minister met bescheidenheid in overweging of het niet beter is een anderen weg te volgen, namelijk eene wijziging te brengen in de daartoe betrekkelijke bepalingen, voorkomende in het Burgerlijk Wetboek, omdat daar de sedes materiae is, omdat het misbruik, dat gemaakt wordt van het verleenen van handligting, voortvloeit uit de daar gevonden wordende bepalingen.» De spreker beriep zich daarbij op den heer Godefroi, op wiens gevoelen, zoo herhaaldelijk in de

1) Bijblad 1869—1870, I. p. 103.

2) Bijblad 1869—1870, I. p. 133.

Tweede Kamer ontvouwd, hij met nadruk 's Ministers aandacht vestigde. De Minister herhaalde ¹⁾ hierop wat reeds vroeger zijne ambtgenooten over deze quaestie gezegd hadden, dat namelijk de wet op de Grootboeken allcen allerwaarschijnlijkst niet in staat zou zijn om aan het bestaande misbruik een einde te maken, maar dat bovendien wijzigingen moesten gebragt worden in de daarop betrekking hebbende bepalingen van het Burgerlijk Wetboek. Laatstelijk is de vraag weder in de Kamer ter sprake gebragt door den heer Heemskerk Az., bij gelegenheid van de behandeling der staatsbegrooting voor 1872 ²⁾. Hij begon met aan te toonen, waarin het misbruik bestond, en gaf als zijne meening te kennen, dat men, om het tegen te gaan, bepalen moest, dat de Kantonregter niet altijd verpligt zou zijn zijne toestemming te geven, maar dat deze eerst de familie zou moeten hooren en dan beslissen. Hij herinnerde voorts aan de geschiedenis van ons onderwerp in de Kamers, ook aan hetgeen 's Ministers voorganger den heer Cost Jordens geantwoord had, en betreurde het, dat met dat al de zaak onveranderd was gebleven. Ook nu was het antwoord van den Minister niet veelbelovend. Wel beloofde hij zoodra mogelijk aan

1) Bijblad 1869—1870, I. p. 135.

2) Zitting van 18 Nov. 1871, Bijbl. p. 264.

die klagten te gemoet te zullen komen, maar hij herinnerde tevens aan het gezegde van een der vorige sprekers, den heer Wintgens, dat op het gebied van wetgeving voor het Departement van Justitie zeer veel te doen is.

Over het algemeen kan de indruk, door al deze discussiën verkregen, niet zeer bevredigend zijn, al mag toch de opmerking niet achterwege blijven, dat in de laatste jaren alle sprekers het over het wenschelijke eener verandering eens waren, en zich geene stemmen meer deden hooren, als die van den Minister in 1853, of van den heer Poortman, die, in de vergadering der Tweede Kamer van 1 Dec. 1852, bekende niet te gelooven aan de uitgebreidheid of het gewigt van het misbruik, en er zelfs voor was om het verkrijgen van afschrijving voor hen, die waarlijk geld noodig hadden, minder omslagtig en minder kostbaar te maken.

Dat het instituut der handligting behouden moet blijven, daarover scheen men het, althans in de Staten-Generaal, eens te wezen. Toch zijn er ten allen tijde enkelen geweest, die meenden, dat, daar onze wet onder bepaalde voorwaarden de gelegenheid openstelt om de vervreemding van het vermogen der minderjarigen, zoo noodig, in zijn belang te doen plaats hebben, of wel de duur der minderjarigheid te verkorten, de afschaffing der beperkte

handligting voldoende geregvaardigd zou zijn. De eerste opmerking in dien geest vinden wij opgeteekend bij Voorduin ¹⁾. Wij lezen daar, dat reeds in den Raad van State sommige leden de opmerking gemaakt hadden, dat het middel van *venia aetatis* voldoende is om aan jonge lieden, wier vroegere mondigheid door de omstandigheden gebillijkt wordt, te gemoet te komen. Zij grondden hunne bezwaren tegen de beperkte handligting vooral op den toestand van den geëmancipeerde naar het Fransche regt, die daardoor in een tusschenstaat komt, die hem zelf weinig voordeel oplevert en die, omdat hij ten opzichte zijner onroerende goederen toch als minderjarige beschouwd wordt, aan hen, die met hem verbindtenissen willen aangaan, weinig waarborgen oplevert. Eindelijk oordeelden zij het invoeren der emancipatie daarom van zoo weinig nut, omdat die in verband stond met inrigtingen, die onze wet niet kent, en met ambtenaren, wier voortdurend bestaan hoogst twijfelachtig was. Het belang echter, dat er in gelegen kon zijn om een middel te hebben, waardoor men nog, vóór het 20ste jaar, waarop eerst *venia actatis* mogt worden verleend, minderjarigen in staat kon stellen, om hunne goederen te beheeren, een handcl te kunnen aanvangen, of een winkel te

1) t. a. p. III. bl. 136.

kunnen voortzetten, woog bij anderen zwaar genoeg om hen de aangevoerde bezwaren ter zijde te doen stellen. De Raad van State nam dan ook met eene groote meerderheid in beginsel aan, dat, behalve het middel van *venia aetatis*, ook de emancipatie bij de Nederlandsche Wetgeving zoude worden aangenomen. Ook in later tijd hebben zich echter nog stemmen tegen de beperkte handligting doen hooren, en velen deelen in de meening van Mr. de Vries ¹⁾, dat het beter is geene beperkte handligting te hebben, dan eene, die zoo kwade gevolgen heeft als de onze. Wil men een' minderjarige meerdere vrijheid geven in het beschikken over of het beheeren van zijne bezittingen, dan stelt de wet twee wegen open, waarlangs men dat doel kan bereiken. Wenscht men hem slechts eene betrekkelijk geringe vrijheid te geven, dan geeft art. 451 daartoe, na bekomen magtiging der regterlijke magt, de gelegenheid, terwijl men, indien men den minderjarige eene grootere onafhankelijkheid wil verschaffen, in de *venia aetatis* een middel vindt om de banden der voogdij geheel los te maken.

Het is waar: beide middelen hebben hunne eigenaardige bezwaren; art. 451 geeft slechts eene zeer beperkte bevoegdheid, en de groote handligting kan

1) N. Regtsgel. Bijdr. 1854, bl. 278.

later niet weder ongedaan gemaakt worden, maar beide hebben aan den anderen kant dit groote voordeel, dat zij niet kunnen toegepast worden, zonder dat het nut om ze toe te passen in het concrete geval aan bevoegde en onpartijdige beoordeelaars gebleken is. Daarenboven is het voordeel, dat de beperkte handligting wederom ingetrokken kan worden, niet zeer groot. Vooreerst toch zal, als men daartoe overgaat, de minderjarige wel reeds een gevoelig nadeel hebben geleden, en in de tweede plaats zijn, in sommige gevallen, zij, die de intrekking moeten uitlokken, de ouders, juist de personen die, in 't geval dat er van de beperkte handligting misbruik gemaakt wordt, bij hare niet-intrekking belang hebben. Bij de vraag of er gegronde reden is om de beperkte handligting op te heffen, mag men echter niet uit het oog verliezen, dat zij niet altijd ongunstig behoeft te werken. Wanneer zij verleend wordt op de wijze van art. 481, bestaan er tegen haar geen groote bezwaren. Het toezigt der voogden en de medewerking der bloedverwanten en van de regterlijke magt zijn dan noodig om haar aan den minderjarige, die ze verlangt, te doen verleenen. Wel bestaat er ook dan natuurlijk geen waarborg, dat de geëmancipeerde, die nu over een deel van zijn fortuin de beschikking krijgt, dat niet verspelen zal, maar, zoo men de beperkte handligting niet geheel

wil afschaffen, is daartegen niet te waken. Ons artikel geeft althans de zekerheid, dat zij niet ligtvaardig verleend zal worden, en meer kan de wet niet doen. Hoe geheel anders is het in het geval van art. 480: wel zal in sommige gevallen ook hier de handligting geene kwade gevolgen hebben, maar toch wordt hier: wij zagen het reeds vroeger: altijd de deur geopend voor een tal verkeerdheden, waardoor straffeloos nadeel aan den minderjarige berokkend wordt, en waardoor het ontduiken der wettelijke voorschriften betreffende de minderjarigheid en voogdij wordt gemakkelijk gemaakt.

Het is daarom, dat ik eene geheele opheffing van art. 480 zou durven aanbevelen, met dien verstande, dat in het daar bedoelde geval eveneens zou moeten gehandeld worden als in het geval van art. 481. Zijn de ouders waarlijk ter goeder trouw, dan zal het verzoek van hun kind terstond ingewilligd worden, terwijl, in alle gevallen, in het hooren der bloedverwanten en het toezigt van den kantonregter eene alleszins heilzame contrôle zal gelegen zijn. Daarenboven komt mij het beginsel, waarvan art. 480 een gevolg is, niet anders dan valsch voor. Ik zie niet in, waarom het verleenen der handligting een noodzakelijk attribuut moet zijn der ouderlijke magt, zoodat zelfs ouders, die ontzet zijn uit de voogdij, toch het regt zullen hebben om naar wille-

keur over de bezittingen hunner minderjarige kinderen te beschikken. Terecht is hierop reeds gewezen door Prof. Opzoomer, door Mr. de Vries en Mr. van Wessem. Ook bij onderscheidene schrijvers over het Fransche regt vinden wij dezelfde opmerking gemaakt. Zoo wil o. a. Delvincourt het regt om handligting te verleenen ontzegd hebben aan de hertrouwde moeder, aan den vader, die uit de voogdij is ontzet, aan de moeder, die geene voogdes is, enz. Zooals de wet thans luidt, zijn daartoe geene termen; de *jure constituendo* verdient het denkbeeld, mijns inziens, alleszins aanbeveling.

Is deze wijziging van onze wet eens tot stand gekomen, dan vervalt, in een aantal gevallen, de mogelijkheid voor de ouders hunnen kinderen quasi handligting te verleenen, en de door hen losgemaakte kapitalen ten eigen bate te gebruiken. Hiertoe toch wordt vereischt, zooals Mr. Schmidt ¹⁾ reeds heeft aangetoond, dat ouders en kind zamenwerken, dus dat het laatste zulk een zwak karakter heeft, dat het aan den aandrang zijns vaders, om tot zijne eigene schade te besluiten, geen weerstand kan bieden, en tevens dat de vader het kapitaal van zijn kind voor zich zelven noodig heeft. Eene dezer beide omstandigheden nu zal toch wel ligtelijk aan den kantonregter

1) Zie boven bl. 37.

of althans aan een der naaste bloedverwanten bekend zijn. En is dit het geval, dan zal natuurlijk of de handligting niet verleend worden, of door kantonregter en bloedverwanten wel behoorlijk worden toegezien, dat er van de handligting geen misbruik worde gemaakt, of dat zij, waar dit niet te keeren is, althans ten spoedigste worde ingetrokken. Met het oog hierop is echter nog eene verandering in een der volgende artikels noodzakelijk. Art. 485 kent namelijk alleen aan de ouders, indien zij althans zich in de mogelijkheid bevinden hun wil te verklaren, het regt toe om de handligting te doen intrekken. Het ligt voor de hand, dat, wanneer men art. 480 opheft en de magt tot het verleenen der handligting afhankelijk stelt van de goedkeuring van bloedverwanten en kantonregter, ook het voorregt der ouders bij de intrekking daarvan moet worden weggenomen.

Aan eene wijziging van art. 484, hetzij hierin bestaande, dat de geheele 2de alinea wordt ingetrokken, hetzij daarin, dat de inschrijvingen op het Grootboek bij de toepassing daarvan onroerend verklaard worden, komt het mij voor dat meerdere bezwaren verbonden zijn. Ik deel echter geenszins in het gevoelen van den Minister, dat daardoor eene nadeelige of althans noodelooze publiciteit zoude bevorderd worden; de wetenschap dat de bevoegde autoriteit de plannen van den minderjarige goedkeurt, zal veelmeer zijn

crediet bevorderen dan benadeelen. Ook zou men bij dit stelsel in elk geval de toepassing van art. 485 gemakkelijker maken. Maar ik geloof, dat men op deze wijze het beschikken van den minderjarige over zijne inschrijvingen niet zal kunnen tegengaan. Wel verre toch van daarvan afschrijving te vragen, zal hij indien hij geen zekerheid heeft, dat hij daartoe vergunning zal verkrijgen, dan zijne toevlugt nemen tot geldopnemingen, waartoe hem immers door onze wet de bevoegdheid niet ontnomen, maar zelfs uitdrukkelijk toegekend is. Er is nog eene verandering, die ik nuttig zou achten. Ook wanneer men art. 480 in mijn geest wijzigen mogt, zou ik wenschen, dat de geëmancipeerde voortdurend aan eenig toezigt onderworpen bleef. Er bestaat, naar mijn oordeel, geen overwegend bezwaar, den jongeling, die toch slechts bij uitzondering en op enkele punten meerderjarig is en overigens minderjarig blijft, ook in zijn handel aan eenige contrôle te onderwerpen. Ik zoude daarom, ten zijnen aanzien, eene uitzondering willen maken op art. 11 Wb. v. Kooph., en aan degenen, die zijne onroerende goederen blijven beheeren, den last willen opleggen om op gezette tijden van zijne boeken inzage te nemen, en van hunne bevinding aan de bevoegde autoriteiten kennis te geven. Niet alleen dat hierdoor eene toepassing van art. 485 gemakkelijk zou worden gemaakt, daar men dan eerst

met eenige zekerheid kan beoordeelen, of er vrees bestaat dat hij misbruik van zijne vrijheid zal maken, maar ook, omdat men daardoor, althans eenigermate, voorkomen kan, dat de minderjarige door zijn handel indirect zijne onroerende bezittingen aantast. Wordt het bij tijds bemerkt, dat hij daarmede bezig is, dan kan het óf tegengegaan worden, óf wel door eene verandering in het beheer dier onroerende goederen althans minder nadeelig worden gemaakt.

Door deze wijzigingen in onze wetgeving tot stand te brengen, zal men, naar mijn oordeel, de beperkte handligting, in plaats van een bron van schade en ongeluk voor den minderjarige, tot eene instelling maken, die ten volle aan haar doel kan beantwoorden. Zij zal dan niet alleen een middel zijn om de liquidatie van bloeiende handelszaken te voorkomen, maar ook om minderjarigen te oefenen in de praktijk, waardoor zij onder behoorlijk toezigt, leeren zullen op eigen beenen te staan. Dit toezigt moet echter niet te streng zijn. De laatste jaren der minderjarigheid moeten eene voorbereiding tot algeheele onafhankelijkheid zijn, en dwang is een slechte leerschool van vrijheid. Maar juist omdat het instituut, behoorlijk geregeld, voor den minderjarige zoo heilzaam zijn kan, moet de wetgever waken, dat de minderjarige niet het slagtoffer worde van hen, aan wien hij zijn volle vertrouwen moet schenken, of bezwijkte voor verlici-

ding of valsche voorstellingen, waaraan soms zelfs ouderen in jaren en ondervinding, in den handel, ter nauwernood het hoofd kunnen bieden. De tegenwoordige regeling biedt daartegen geen waarborg; zij werkt het kwaad veeleer in de hand.

Daarom wordt het tijd die regeling door eene betere te vervangen. Wanneer men daartoe eindelijk overgaat, zal het welligt blijken, dat het denkbeeld, door mij aanbevolen, niet te verwezenlijken is. Ik zal het mij ligtelijk kunnen getroosten, indien ik maar de voldoening mag smaken, dat ik, door nog eens de aandacht te vestigen op de gebreken van het bestaande, de verbetering daarvan, in welken geest dan ook, eenigermate bevorderd heb.

STRENGTH

It is not the strength of the arm, but the strength of the mind that counts. The mind is the seat of the soul, and it is the mind that governs the body. The mind is the source of all our thoughts and feelings, and it is the mind that determines our actions. The mind is the key to our success and happiness, and it is the mind that makes us what we are.

II

The mind is a powerful tool, and it is a tool that we must learn to use. We must learn to control our thoughts and feelings, and we must learn to use our mind to our advantage. We must learn to think clearly and logically, and we must learn to make good decisions. We must learn to be disciplined and focused, and we must learn to persevere in the face of adversity. We must learn to be brave and courageous, and we must learn to stand up for our beliefs. We must learn to be kind and compassionate, and we must learn to love and respect others. We must learn to be honest and truthful, and we must learn to be just and fair. We must learn to be humble and modest, and we must learn to be grateful and appreciative. We must learn to be patient and tolerant, and we must learn to be forgiving and understanding. We must learn to be resilient and strong, and we must learn to be confident and self-assured. We must learn to be happy and content, and we must learn to be peaceful and at ease. We must learn to be healthy and fit, and we must learn to be successful and prosperous. We must learn to be a good person, and we must learn to be a good citizen. We must learn to be a good friend, and we must learn to be a good neighbor. We must learn to be a good parent, and we must learn to be a good leader. We must learn to be a good student, and we must learn to be a good worker. We must learn to be a good man, and we must learn to be a good woman. We must learn to be a good human being, and we must learn to be a good member of the human race.

III

The mind is a powerful tool, and it is a tool that we must learn to use. We must learn to control our thoughts and feelings, and we must learn to use our mind to our advantage. We must learn to think clearly and logically, and we must learn to make good decisions. We must learn to be disciplined and focused, and we must learn to persevere in the face of adversity. We must learn to be brave and courageous, and we must learn to stand up for our beliefs. We must learn to be kind and compassionate, and we must learn to love and respect others. We must learn to be honest and truthful, and we must learn to be just and fair. We must learn to be humble and modest, and we must learn to be grateful and appreciative. We must learn to be patient and tolerant, and we must learn to be forgiving and understanding. We must learn to be resilient and strong, and we must learn to be confident and self-assured. We must learn to be happy and content, and we must learn to be peaceful and at ease. We must learn to be healthy and fit, and we must learn to be successful and prosperous. We must learn to be a good person, and we must learn to be a good citizen. We must learn to be a good friend, and we must learn to be a good neighbor. We must learn to be a good parent, and we must learn to be a good leader. We must learn to be a good student, and we must learn to be a good worker. We must learn to be a good man, and we must learn to be a good woman. We must learn to be a good human being, and we must learn to be a good member of the human race.

STELLINGEN.

I.

Door afstand van het vruchtgebruik aan een ander dan den eigenaar, verliest de vruchtgebruiker hetzelfde niet.

II.

Indien bij negotiorum gestio of societas door eene der partijen meerdere handelingen zijn verrigt, waarvan sommige voordeel, andere schade hebben aangebragt, dan mag, bij het bepalen van het bedrag der schadevergoeding, het aangebragte voordeel niet worden in rekening gebragt.

III.

Bij een mondeling testament mag een blinde getuige zijn.

IV.

De vader of heer is zelfs niet naturaliter gehouden voor datgene, waarvoor de zoon of de slaaf zich boven het peculium verbonden heeft.

V.

De wijze om handligting te verleenen, voorgeschreven bij art. 480 B. W., verdient afkeuring.

VI.

Aan den geëmancipeerde moet de persona standi in judicio worden toegekend.

VII.

De eigenaar van een heerschend erf, herstel vragende, bij verandering van de gesteldheid der plaats door den eigenaar van het dienend erf, heeft niet alleen die verandering, maar ook de benadeeling te bewijzen.

VIII.

Het gebruik, waarvan art. 1375 B. W. spreekt, is niet alleen een overal geldend maar ook een plaatselijk gebruik.

IX.

Het voorregt van art. 1638 B. W. geldt niet voor de erfgenamen van den meester.

X.

Art. 1375 B. W. is analogice ook toepasselijk op cognoscementen.

XI.

De houder van een wissel heeft regres wegens valsheid, zoodra de beweerde trekker verklaart dat zijne handteekening valsch is.

XII.

Teregt vordert art. 368 W. v. Kh. alleen »beraad met de voornaamsten van het scheepsvolk,» zonder daarbij ook de reeders, inladers of derzelver gemagtigden toe te laten.

XIII.

Maatschappijen tot vervoer van goederen kunnen de verpligting tot schadevergoeding wegens verlies of schade niet door dienstreglementen of tarieven beperken of inkorten.

XIV.

Art. 83 B. Rv. bepaalt niet, dat alle middelen in het exploit van verzet moeten worden voorgedragen en de regter op later aangevoerde geen acht mag slaan.

XV.

Terecht bepaalt art. 199 C. P. straf tegen den geestelijke, die tot inzegening van het huwelijk overgaat, zonder dat hem behoorlijk gebleken is van de voltrekking bij den ambtenaar van den burgerlijken stand.

XVI.

De in art. 401 C. P. bedreigde geldboete mag zonder gevangenisstraf worden uitgesproken.

XVII.

Het opgraven van onteigend vee is niet strafbaar als diefstal.

XVIII.

Art. 207 al. 2 Wb. van Strafv. verdient afkeuring.

XIX.

De parlementaire praktijk, ten opzichte van het goedkeuren van tractaten, is niet in strijd met den geest noch met de letter der Grondwet.

XX.

De regter mag zijne uitspraak niet doen berusten op een beginsel van algemeen volkenregt, wanneer dit niet door eenige wettelijke verordening voor Nederland is bekrachtigd.

XXI.

Afkoop van 's Rijks tollén, zooals onlangs in Noord-Brabant is geschied, is af te keuren.

XXII.

Invoering van een successieregt in de regte lijn is wenschelijk.

XXIII.

Opbrengsten van belastingen op sterke dranken, van staatsloterij, van opiumpacht en derg. zijn, in economischen zin, niet af te keuren.

XXIV.

Teregt zegt Mr. Vissering (Handboek der praktische Staathuishoudkunde n°. 991, II. p. 200). »Het pensioneren der ambtenaren en van hunne nagelaten betrekkingen is als algemeenen regel af te keuren, dubbel af te keuren, wanneer de ambtenaren verplicht worden, de middelen daartoe zelven bijeen te brengen.»

